

15
ROČNÍK 12

17. ledna 2003

V ČÍSLE:

K výpadkům počítačové sítě na UP • Stanoviska Akreditační komise a děkana PF UP • Rozhovor s prof. J. Peřinou • Bude zvýšení minimální mzdy znamenat nárůst tarifních platů na UP? • Architektonický skandál

Ke tradičnímu novoročnímu přípitku pozvala rektorka UP v pondělí 6. 1. 2003 pracovníky Rektorátu UP, kteří si do nového roku přitukli bílým či červeným vínem se členy vedení UP (lehké občerstvení zajistila Správa kolejí a menz UP). O něco později se téhož dne setkali při stejné příležitosti představitelé univerzity se zaměstnanci Informačního centra UP.

-red-, foto -dan- ▶

Univerzita se brání omezení akreditace Právnické fakulty UP

■ Ve dnech 10.–11. 12. proběhlo zasedání akreditační komise MŠMT (AK), které mělo na programu mj. i projednávání plnění závěrů z hodnocení Právnické fakulty UP. Členové AK se seznámili se stanoviskem pracovní skupiny pro právo a bezpečnostní obory, k němuž vyslovili své připomínky zástupci Univerzity Palackého – děkan PF UP dr. M. Malacka a rektorka UP prof. J. Mačáková. Po diskusi AK přijala stanovisko, kterým navrhuje Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy ČR omezit Právnické fakultě UP akreditaci pro její magisterský studijní program. Navrhované omezení akreditace by znamenalo, že by PF UP nebylo umožněno přijímat od akademického roku

2003/2004 do tohoto studijního programu nové studenty.

MŠMT na základě citovaného stanoviska zahájilo 23. 12. 2002 správní řízení, jehož je UP účastníkem. O omezení či zachování akreditace nebylo doposud rozhodnuto, ministerstvo vyzvalo univerzitu, aby v rámci správního řízení uplatnila v zákonné lhůtě své připomínky. UP je připravena této možnosti využít a požádá s poukazem na četné nesrovnalosti a nestandardní postup v procesu akreditace o zastavení zahájeného správního řízení.

(Zdůvodnění závěrů Akreditační komise a stanovisko děkana PF UP přinášíme na str. 3.)

-red-

Minimální mzda a nárůst tarifních platů na UP

■ Počínaje 1. 1. 2003 se nařízením Vlády ČR (559/2002 Sb.) z dosavadních 5 700 Kč zvýšila minimální mzda na částku 6 200 Kč. Zvýšení minimální mzdy prakticky znamená, že od zmíněného data by neměl žádný člověk pracující na plný pracovní úvazek pobírat měsíčně nižší mzdu než uvedených 6 200 Kč.

V této souvislosti se v současné době hovoří o úpravě (navýšení) tabulky mzdových tarifů, k čemuž se např. vyjádřili i někteří členové akademické obce na Kolegiu rektorky UP 18. 12. 2002.

K tématu přinesla v nedávné době informace i některá média, podle nichž dochází k procentuálnímu nárůstu tarifních platů nejen státních zaměstnanců, lékařů, pedagogů ŠS a ZŠ, ale i vědeckých pracovníků a vysokoškolských profesorů (viz např. Lidové noviny 8. 1. 2003, *Jaké budou platy v roce 2003*). Aktuální situace na vysokých školách však těmito údajům, podle nichž se např. tarifní mzda vysokoškolského profesora zvyšuje zhruba o 2 000 korun, neodpovídá: jak uvedla rektorka UP, jednání o návrhu na úpravu tabulky mzdových tarifů se teprve připravují, mj. i proto, že zatím není známa výše letošního státní dotace z MŠMT.

(Další informace k této problematice přinášíme na str. 7.)

-map-

Od ledna se zvyšují poplatky za ubytování studentů

■ K 1. 1. 2003 byl vydán nový ceník poplatků za ubytování, kterým se cena kolejného zvyšuje o 30 (resp. 60) Kč měsíčně. Bližší informace o důvodech tohoto kroku poskytla Žurnálu UP Ing. B. Pirklová, ředitelka SKM UP:

Úpravy byly provedeny s ohledem na míru inflace a zvýšení standardu ubytovacích služeb (internetové přípojky, výměna nábytku, rekonstrukce a opravy v kolejních budovách). Poplatky za ubytování (kolejné) byly pro cca 3087 studentů ubytovaných na kolejích B. Václavka, E. Rošického, J. L. Fischera, Chválkovice, M. Kudeříkové, G. Svobody – blok B

a na čtyřlůžkových pokojích na koleji Šmeralova zvýšeny o cca 30 Kč měsíčně. Dalšíh 1 435 studentů ubytovaných v Neředíně, na koleji 17. listopadu a nově zrekonstruovaných kolejích G. Svobody – blok A bude od 1. 1. 2003 hradit kolejně zvýšené o cca 60 Kč měsíčně. K úpravám poplatků za ubytování bylo přistoupeno zejména na základě zvyšujících se nákladů na ubytování (spotřeba energií a ostatních služeb), kdy míra inflace za období 1998–2002 přesahovala více než dvojnásobně provedené úpravy kolejného za uvedené období.

-map-

2003
ÚNOR
22

SOBOTA
Petr

Reprezentační ples Univerzity Palackého v Olomouci v roce 430. výročí založení olomoucké univerzity

Prostory Slovanského domu ☉ Zahájení v 19.30 hod. ☉ Konferuje Jaroslav Krejčí ☉ K tanci a poslechu hrají **Formace Milana Ludvíka a Cimbálová muzika Slanina** ☉ **Program:** Předtančení (FTK UP), Taneční soubor Krajina – ukázky lidových tanců, Tomáš Hudeček s partnerkou – ukázky latinskoamerických tanců (PřF UP), sólisté baletu Moravského divadla, tombola ☉ Vstupné **200 Kč** včetně místenky, studentské vstupné **100 Kč** včetně místenky ☉ Vstupenky budou v prodeji od 1. února 2002 v Konferenčním servisu UP, Informační centrum, Biskupské nám. 1, tel. 585 631 053, a na všech fakultách UP ☉ **Změna programu vyhrazena!** ☉ V přízemí Slovanského domu bude k dispozici do 1.00 hod. **Mexická restaurace**, v prostorách místa konání plesu jsou tři bary ☉

Srdečně zve prof. MUDr. PhDr. Jana Mačáková, CSc., rektorka Univerzity Palackého v Olomouci

Vyhlášení voleb kandidáta na funkci děkana CMTF UP

Volební komise (ve složení ThLic. R. Machan, Dr. M. Altrichter, Th.D., a T. Mlýnek) vyhláší ve smyslu § 6 Statutu CMTF UP, odst. 1) a 2) volby kandidáta na funkci děkana CMTF UP. Každý člen nebo skupina členů akademické obce CMTF má právo podat svůj návrh na kandidáta na funkci děkana. Návrhy se podávají písemně Akademickému senátu CMTF do 14. 2. 2003. AS CMTF postoupí návrhy volební komisi. Volební komise projedná s kandidátem jeho osobní souhlas s kandidaturou. Dne 26. 2. 2003 představí navržené kandidáty na děkana akademické obci své programy a 19. 3. 2003 se na setkání AS CMTF UP uskuteční volba kandidáta na funkci děkana.

Volební komise CMTF

Nabídka grantů pro studium v Belgii

Katolická univerzita v Lovani nabízí studentům UP, kteří studují v doktorském studijním programu, možnost studovat na Katolické univerzitě v Lovani s podporou grantu. Výběr studentů bude proveden na základě předložených aplikačních materiálů a popisu doktorského projektu a bude podmíněn dostupností vedoucího doktorské práce na univerzitě v Lovani. Celková doba studia může být čerpána kombinovaným způsobem, a to tak, že nejméně 40 % studia je třeba absolvovat na univerzitě v Lovani. Závěrečná obhajoba doktorské práce se uskuteční v Lovani a je možné získat dvojitý titul – na domácí univerzitě a na univerzitě v Lovani. První rok může být realizován jako predoktorské studium se závěrečným vstupním testem v závislosti na požadavcích fakulty.

Katolická univerzita v Lovani poskytnete stipendistovi na pokrytí životních nákladů grant ve výši 1 085 Euro na měsíc, jednorázový příspěvek na zařízení ve výši 459 Euro a příspěvek na přepravní výdaje ve výši 248 Euro. Stipendisté jsou osvobozeni od placení školného. Katolická univerzita v Lovani se postará o zdravotní pojištění stipendistů, pojištění zákonné odpovědnosti a pojištění profesní a úrazové. Stipendistům, kteří budou mít s sebou partnera, bude přiznán grant ve výši 1 332 Euro na měsíc. V případě predoktorského studia bude měsíční částka snížena na 744 Euro.

Přihlášky je nutno odevzdat v Kanceláři zahraničních styků RUP nejpozději do 24. 1. 2003.

Další informace jsou k dispozici na adrese http://www.kuleuven.ac.be/english/pdf/applic_form.pdf.

-red-

Jen několik řádků

Nikdo to za vás neudělá

Potřebujeme více peněz na výuku, vědu a výzkum. Přestaňte konečně stát stranou a čekat na iniciativy odjinud! Nemlčme, ale informujme o svých výsledcích, o jejich významu a uplatnění veřejnost. Nejlépe osobně. Nabízejme médiím informace o výsledcích pracoviště, pozvěme redaktora novin, rozhlasu či televize k rozhovoru, přilákejme jej k prohlídce pracoviště. Snažme se prostřednictvím médií přesvědčovat veřejnost o důležitosti a nepostradatelnosti našeho oboru a pracoviště, o lokálním, národním a mezinárodním uplatnění jeho výsledků.

Nikdo to za vás lépe neudělá, protože nezná váš obor a jeho problémy. Začít můžete v Žurnálu UP; je rozeslán všem médiím a někdy je pro ně prvním signálem. Média formují veřejné mínění a vykonávají tlak na politiky, kteří rozhodují o rozpočtu a jeho dělení do resortů. Už jste si povšimli? Co není medializováno, jako by skoro ani nebylo. Aktualizujte také svou internetovou stránku, hodí se leckdy na ni odkázat. Jen nečekejte, že se něco zlepsí samo od sebe bez vaší komunikace s okolím akademickým i občanským. Dočkáte se tak nejspíš jen důchodu.

M. Hejtmánek

Z prosincového zasedání Kolegia rektorky UP

■ V průběhu posledního jednání Kolegia rektorky UP (KR UP) v roce 2002 (18. 12. 2002) se mj. hovořilo o návrhu na univerzitní stipendium. Doc. L. Hornová, prorektor UP pro vnější a zahraniční záležitosti, uvedla, že myšlenka zřídit studentský fond již získala u primátora města Olomouce podporu a vyzvala přítomné KR UP k vyhledávání dalších alternativních zdrojů i forem financování. Stipendium by bylo určeno především studentům-doktorandům.

O čerpání investičních a neinvestičních prostředků v roce 2002 hovořil Ing. J. Jirka, kvestor UP. V přehledu, který obdrželi všichni členové KR UP, se mj. uvádí, že náklady za rok 2002 týkající se investičních i neinvestičních prostředků činí 300 mil. 346 tis. Kč. Ve výčtu nákladů se objevuje např. Envelopa, kde byla uzavřena architektonická soutěž na výstavbu nové budovy PŘF, oprava ÚT ve Vodární ul. (FF), dokončení oprav Ústavu patologie v prostorách Teoretických ústavů LF, oprava sociálního zařízení, zanedbaná není ani půdní vestavba a její interiéry a oprava plynové kotelny a sociálního zařízení CMTF v Univerzitní ul., rekonstrukce Sportovní haly (I. etapa), nemalé finance putovaly i do střešní nástavby a jejího vybavení FTK či ubytovny kolejí v Neředíně (výstavba třetího objektu bude dokončena v únoru 2003) nebo do opravy střechy a rekonstrukce trafostanice PŘF UP na tř. Svobody. Vysoké náklady byly také v Uměleckém centru UP (jezuitském konviktu).

Dalším podkladem kvestora UP byl materiál týkající se sálů a aul UP. Z analýzy současného stavu sálů a aul UP a perspektivy jejich využívání s ohledem na efektivnost a rentabilitu investic vyplynulo, že bude vhodné rekonstruovat sálovou část na PF UP, nerealizovat výstavbu nové auly FF UP v prostorách tělocvič-

K výpadkům počítačové sítě na UP

■ V závěru uplynulého semestru docházelo na UP k častým výpadkům počítačové sítě, které se nepříznivě dotkly všech jejích uživatelů. Podle aktuálních informací z Centra výpočetní techniky UP byla příčinou těchto problémů vysoká poruchovost, kterou od svého uvedení do provozu vykazovalo nově instalované zařízení ESR 5000 pro směrování sítě UP. Dosavadní výsledky zjišťování závad prokázaly poruchu softwaru (firmware), jehož případné úpravy nemůže provádět CVT UP, ale pouze výrobce v USA (firma Marconi Corporation). Na závady, ke kterým docházelo po ukončení zkušebního provozu v listopadu 2002, byla v prosinci uplatněna oficiální písemná reklamace u dodavatele (CORE Computer, s. r. o.). Po četných konzultacích s výrobcem a dvojitým výměně softwaru došlo k omezení četnosti výpadků, nikoli však k úplnému odstranění závad; do 16. 1. měl proto dodavatel předložit návrh radikálního řešení. Vedení CVT UP předpokládá, že v případě neodstranitelné závady bude nutno vyměnit celé zařízení a očekává příjezd specialisty z vývojových laboratoří v Pittsburgu, kde dosavadní detekce chyb a výměna softwaru probíhala. Ten by měl během příštího týdne na místě závadu odstranit.

Zařízení (switch) ESR 5000 bylo vybráno náhradou za dosavadní zařízení pro směrování sítě UP, jehož životnost skončila v minulém roce, ve výběrovém řízení a po konzultaci s externími specialisty odborné komise CESNET, která také velice kladně hodnotila i celkový projekt UP vypracovaný CVT pro postupný přechod na vyšší přenosovou rychlost páterní sítě UP (gigabitový ethernet). Podle informací CVT UP jde o výkonnější zařízení s kapacitou 16 tisíc PC (na UP dnes pracuje cca 3000 PC) obsahující gigabitové spoje. Jeho dodání firmou CORE Computer, s. r. o., proběhlo v srpnu loňského roku. Jedná se přitom o zařízení stejného výrobce (firma Marconi), se kterým mělo CVT dosud vynikající zkušenosti. V uplynulých pěti letech řídil počítačovou síť UP jeho „dědeček“ a podle informací CVT neměl v prvních čtyřech letech žádnou poruchu provozu (snad pouze při záplavách a jednom výpadku proudu). V posledním roce vykazoval jisté potíže, ty však pramenily z jeho značného kapacitního přetížení v důsledku postupného rozšiřování sítě.

-red-

ny, modernizovat interiéry a mobiliář v aule FF UP a upravit aulu na CMTF UP.

O výzkumných záměrech a specifickém výzkumu informoval přítomné doc. M. Mašláň, prorektor UP pro vědeckobadatelství. Uvedl, že probíhající výzkumné záměry mohou být na základě nařízení vlády ze dne 18. 11. 2002 prodlouženy o jeden rok, tj. do 31. 12. 2004, přičemž o prodloužení se bude žádat v lednu 2003. Návrhy nových výzkumných záměrů budou podávány počátkem roku 2004 s tím, že jejich řešení se zahajuje 1. 1. 2005. Příprava těchto nových výzkumných záměrů, které by měly být navrhovány na dobu 5–7 let, bude započata v únoru 2003.

Jedním z posledních bodů jednání byl materiál týkající se systémové změny na výpočtu příspěvku fakult z VCP pro celouniverzitní zařízení a centrální prostředky. K materiálu, který předkládal dr. M. Malacka, děkan PF, se děkani UP vyjádřili rozdílně. Výsledek hlasování (4 : 3) rozhodl o tom, že modelový návrh bude dále projednáván.

Doc. R. Horák, prorektor UP pro rozvojové a organizační záležitosti, vyzval děkány jednotlivých fakult, aby připravovali informace pro zpracování Výroční zprávy za rok 2002.

V závěru jednání KR UP seznámila rektorka UP prof. J. Mačáková přítomné s obsahem jednání předsednictva a pléna ČRK ze dne 11.–12. 12. Děkan PF dr. M. Malacka v souvislosti s připravovaným vládním nařízením o minimální mzdě upozornil na nutnost změny v tabulce mzdových tarifů ve vnitřním mzdovém předpisu. S ohledem na tyto změny by pak měla být stanovena i nová výše stipendia. (Na uvedeném téma proběhla také nedávná schůzka Ing. J. Jirky, kvestora UP, a předsedy odborové organizace UP PhDr. V. Klapala. Pro tehdejší nedostatek informací týkající se podoby rozpočtu na rok 2003 k závěrečnému rozhodnutí nedošlo.) Před zvyšováním mzdových tarifů naopak varoval doc. V. Rehan, děkan FF UP, a doporučil finance využít v nenárokové složce mzdy (viz str. 6).

M. Hronová

▲ Pod názvem „Obnovená derniéra“ pořádá Katedra výtvarné výchovy PdF UP ve studentské galerii Výpad od 8. 1. do 12. 2. 2003 výstavu kreseb a ilustrací M. Šímkové, mladé olomoucké výtvarnice, absolventky ateliéru prof. Šalamouna na VŠUP Praha. -red-, foto -tj-

Atletické halové hry

■ Asi 350 lidí se 11. 12. 2002 zúčastnilo prvního ročníku *Atletických halových her* v Olomouci. Závodilo celkem šest družstev reprezentovaných studenty oborů rekreologie, aplikované tělesné výchovy (1., 2., 3. roč.) a učitelství (4. roč.). Vítězi se stali studenti rekreologie, druhé místo obsadil 1. ročník učitelství, třetí pak 4. ročník učitelství. Výkony jednotlivých závodníků byly vynikající. Za všechny uvedme alespoň některé: skok vysoký vyhrál výkonem 215 cm **D. Hon**, ve skoku dalekém zvítězil výkonem 678 cm **O. Hubáček** a v běhu na 1000 m **J. Šimon** časem 2:47,0.

Děkujeme všem účastníkům, závodníkům, divákům, ale především studentům 3. ročníku učitelství FTK UP, kteří úspěšně zmíněnou akci zorganizovali, a doufáme, že i druhý ročník těchto her bude přinejmenším tak úspěšný jako ten letošní.

-hol-

Akreditační komise MŠMT: Současný stav neskýtá záruky kvality

Své stanovisko ze dne 11. 12. 2002 o omezení akreditace magisterského studijního programu PF UP zdůvodnila 11. 12. 2002 akreditační komise MŠMT v následujícím shrnutí:

AK navrhuje omezení akreditace magisterského studijního programu „Právo a právní věda“, studijní obor „Právo“, uskutečňovaného Právnickou fakultou Univerzity Palackého v Olomouci.

Zdůvodnění: AK zjistila na základě Zprávy Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci o plnění závěrů ze zasedání AK z listopadu 1999 a na základě dalších doplnění této zprávy včetně osobního jednání s děkanem PF UP Olomouc závazné nedostatky při uskutečňování akreditovaného magisterského studijního programu „Právo a právní věda“ se studijním oborem „Právo“. Nedostatečné je zejména personální zajištění oboru. Nízký počet habilitovaných pracovníků působících na plný pracovní úvazek v hlavním pracovním poměru na fakultě a jejich věková struktura neodpovídají nárokům na zajištění kvalitní výuky v magisterském studijním programu. Výuka řady základních právních oborů, jako jsou občanské právo hmotné, pracovní právo, rodinné právo, obchodní právo, trestní právo a částečně i správní právo, je garantována buď jen externími odborníky (byť kvalifikovanými, kteří však mají své hlavní pracovní síly na jiné vysoké škole), nebo učiteli bez potřebné kvalifikace. Tato nepříznivá situace měla být podle doporučení AK

z r. 1999 řešena urychlením habilitačních řízení a doktorských studií mladších učitelů fakulty. AK však nyní konstatuje následující stav: Oproti čtyřem habilitačním řízením, která měla podle přijatých doporučení z uvedeného zasedání AK proběhnout, se uskutečnilo pouze jediné (a to z psychologie). Doktorské studium absolvovali pouze čtyři vyučující (resp. podle dodatečného sdělení šest), ačkoliv jich podle usnesení AK z listopadu 1999 mělo být s ohledem na reálnou potřebu do konce r. 2002 ukončeno třináct. S tím souvisí nedostatečná publikační činnost vědeckého (nikoli jen popularizačního) charakteru. Změny ve struktuře kateder provedené až v letošním roce, samy o sobě pozitivní, nemohou přinést bezprostřední zlepšení. Akreditační komise konstatuje, že období 10 let budování nové fakulty nepřineslo potřebný vzestup a stabilizaci personálních poměrů na uvedené fakultě, ačkoliv AK již nejméně dvakrát založila své kladné rozhodnutí na příslibech do budoucna. Organizace a personální nestabilita PF UP vede proto Akreditační komisi k závěru, že současný stav neskýtá záruky kvalitního uskutečňování studijního programu „Právo a právní věda“ se studijním oborem „Právo“ na Právnické fakultě v Olomouci.

Zdroj: <http://www.msmt.cz/cp1250/web/33/Zápis%2007-02.doc>.

-red-

Děkan PF UP: Akreditační komise neakceptovala pozitivní vývoj na Právnické fakultě UP

Pro osvětlení celé situace ohledně PF UP je nezbytné nutně připomenout okolnosti, za kterých byla právnická fakulta založena a které provázejí její dosavadní vývoj. Spolu s restrukturalizací české společnosti a demokratickými změnami, jež byly nezbytné nutně pro nastolení jiného společenského režimu, provázela obnovu fakulty v roce 1991 vlna euforie a porozumění, nesoucí s sebou ochotu akceptovat jisté nedostatky spojené s rodící se institucí.

Od samého vzniku PF UP stáli v jejím čele lidé, kteří do akademického světa přišli z právní praxe a spolu s budováním vědeckého potenciálu fakulty budovali také svůj vlastní. Rodící se fakulta byla od počátku – podobně jako tomu bylo u brněnské fakulty a fakulty plzeňské – odkázána na vědeckou pomoc ze strany etablovaných vědeckých institucí. Na PF UP působili odborníci z jiných právnických fakult v ČR.

Programově měl tento stav přetrvat do doby, než bude vytvořen vlastní interní vědecký potenciál, který by představoval záruku vědecké a pedagogické samostatnosti fakulty. Zárukou za tento vývoj byla považována osoba prvního děkana PF UP, doc. JUDr. Miroslava Liberdy, za jehož působení byl tento proces zahájen.

Do dalšího vývoje PF zasahovaly společensky a ekonomicky významné faktory. Právnické povolání se na rozdíl od doby před listopadem 1989 stávalo lukrativním. Pracovní trh spolu s otevřením se Evropě přinášel sociálně lukrativnější místa, na která odešli mnozí asistenti PF, kteří měli představovat budoucí vědeckou garanci výuky na PF. Při obsazování asistentů na vědeckých místech nebyl brán potřebný zřetel na vědecké zaměření přijatého pracovníka a jeho vůli setrvat v akademickém prostředí jako projev seberealizace. Spolu s tímto faktorem v roce 1998 děkan Liberta umírá a pro mnohé kritiky PF UP s ním odchází také garance pozitivního vývoje na fakultě.

AK MŠMT na podnět předsedy tehdejší pracovní skupiny pro obor právo a bezpečnostní obory podnikla kroky, které jsou svou podstatou podobné dnešní situaci. Při akreditačním řízení v roce 1999 byl na PF UP po problematickém řízení akreditován studijní obor Právo na dobu čtyř let. Fakulta byla usnesením AK vázána naplňovat četná kritéria, která na jedné straně zaručovala budování vědeckého potenciálu a profilu PF UP, na druhé straně představovala postup, kterým se měla tato instituce ve spolupráci s AK ubírat. PF byla vázána dvanácti programovými kritérii, jejichž naplňování mělo být sledováno pro-

střednictvím spolupráce vedení PF a AK, spolu s pravidelnými zprávami o plnění těchto závěrů, které vedení PF mělo předkládat spolu s výroční zprávou VR UP. PF UP do současnosti splnila téměř všechna kritéria, která jí byla uložena, zcela. Jen kritéria, která se týkají personálního zabezpečení spojeného s vědeckým růstem interních pedagogů byla splněna z následujících důvodů částečně.

AK mimo jiné stanovila pro vybrané pedagogy s vědeckým titulem povinnost předložit habilitační práci k pevně stanovenému termínu, dále stanovila fakultě úkol mít do roku 2002 deset pedagogů s titulem docent a profesor. Pro studenty v doktorském studijním programu byla stanovena povinnost dokončení studia v pevně stanovených termínech. Znovu podotýkáme, že všechna ostatní, velmi náročná kritéria byla splněna.

Výše uvedená osobní kritéria nebyla zcela splněna u doktorandů vinou reflexe společenské situace, kdy mnozí asistenti odešli za lukrativnějším zaměstnáním do právní praxe. Na jejich místa nastoupili noví pracovníci PF UP, kteří plní program vědeckého růstu v nejkratších možných termínech. Právnická fakulta splnila z hlediska svých možností i požadavek desíti pracovníků s titulem docent a profesor. Dva interní pedagogové sice titul doc. doposud neobdrželi, ale odevzdali své habilitační práce a jsou odkázáni na délku habilitačního procesu na jiné akademické instituce. Akreditační komise založila tedy svůj závěr jen na dvou faktorech: věku současných profesorů na PF a vědeckém růstu tří interních pedagogů.

Podle našeho názoru nelze hovořit o nedostatečné záruce výuky 960 studentů PF UP na základě evaluace vědeckých schopností tří pedagogů a věku profesorů na této instituci. Vedení PF a její zaměstnanci důsledně naplňovali doporučení AK, která pro PF vytvořila nesrovnatelně přísnější rámec existence v porovnání se zbývajícími čtyřmi právnickými fakultami. Oproti roku 1999, kdy měla fakulta 27 pedagogů na plný úvazek, jich má v současnosti 43, oproti dvěma docentům působí na PF UP na plný úvazek 6 docentů, dva profesori a další dva pracovníci již odevzdali své habilitační práce.

V ekonomicky napjaté situaci a výrazném platovém podhodnocení pedagogů působících na PF UP (pro informaci, průměrná mzda akademických funkcionářů na UP za r. 2002 byla 20 288,- Kč, na PF UP byla mzda ve výši 16 128,- Kč, tzn. nejnižší ze všech fakult UP) se i přes tuto nepříznivou společenskou situaci podařilo

Dokončení na str. 4

Stručně

První letošní zasedání **Kolegia rektorky UP**, které se konalo 15. 1., mělo mj. na programu projednání postupu při zpracování výročních zpráv za rok 2002 a Dlouhodobého záměru pro rok 2004, pravidel pro prodloužení výzkumných záměrů na rok 2004 a informace z jednání Reprezentativní komise ČKR.

***

Katedra pedagogiky s celoškolskou působností PdF UP a Česká pedagogická společnost – pobočka Olomouc uspořádaly ve dnech 14.–15. 1. konferenci na téma **Klíma současné české školy**; její součástí byl i sjezd České pedagogické společnosti.

***

Akademický senát UP ve spolupráci s rektorkou a managementem UP připravil na 16. 1. seminář o metodice dělení finanční dotace MŠMT ČR a finančním profilu součástí UP.

***

Na programu zasedání **Vědecké rady UP**, které je připraveno na 20. 1., bude mj. projednání návrhů na jmenování profesorem doc. P. Marka, doc. J. Ulrichové, doc. J. Veselého.

-red-

Pozvánka na besedu

Regionální evropské informační středisko (REIS) pro Olomoucký kraj srdečně zve na besedu s názvem **Dosavadní vývoj vztahů České republiky a Evropské unie** s Mgr. J. Dürrem z Katedry politikologie a evropských studií FF UP.

Beseda se uskuteční **29. 1. 2003 od 17.00 hod.** v zasedací místnosti olomoucké radnice (Horní nám., 1. patro). Vzhledem k omezené kapacitě místnosti REIS doporučuje informovat o účasti předem na tel. 585 513 391, 258, e-mail reis@mml.cz.

-red-

Filozofická fakulta UP vypisuje

přijímací řízení

do doktorského studijního programu v těchto oborech:

anglická a americká literatura; anglický jazyk; česká literatura; český jazyk; české a slovenské dějiny; filozofie; francouzská literatura; klinická psychologie; německá literatura; německý jazyk; obecné dějiny; teorie a dějiny výtvarných umění; pedagogická psychologie; politikologie; polský jazyk; pomocné vědy historické; románské jazyky; ruská literatura; ruský jazyk; sociologie; srovnávací slovanská jazykověda; teorie a dějiny hudby; teorie a dějiny literatury, divadla a filmu; teorie literatury.

Podmínkou přijetí do doktorského studijního programu je ukončení vysokoškolské vzdělání na úrovni Mgr. v příslušném oboru a vykonání přijímací zkoušky.

Doktorské studium se podle § 47 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, realizuje ve dvou formách: a) prezenční (interní); b) kombinované (externí).

Přihlášky je možné podávat do konce měsíce března na oddělení VBZ, Filozofická fakulta UP, Křížkovského 10, 771 80 Olomouc. Další informace a přihlášky jsou k dispozici na www.ff.upol.cz/vz.

-ffup-

Výplatní termíny v roce 2003

Leden – 11. 2., únor – 11. 3., březen – 9. 4., duben – 13. 5., květen – 10. 6., červen – 9. 7., červenec – 11. 8., srpen – 9. 9., září – 9. 10., říjen – 11. 11., listopad – 9. 12., prosinec – 13. 1. 2004.

-mu-

Upozornění redakce

Redakce *Žurnálu UP* upozorňuje, že do konce zkouškového období vychází univerzitní týdeník ve čtrnáctidenním intervalu. Příští dvě čísla tedy budou mít uzávěrku 28. 1. (vyjde 31. 1.) a 11. 2. (vyjde 14. 2. 2003); od uzávěrky 18. 2. bude *Žurnál UP* vycházet opět jako týdeník.

-red-

Geografie na Univerzitě Palackého

O změnách, kterými prošla Katedra geografie na Přírodovědecké fakultě UP od posledního rozhovoru v roce 1997, s námi hovořil její vedoucí **doc. M. Vysoudil, CSc.**:

Nejvýznamnější změnou, kterou zažila naše pracoviště, byl vznik samostatné Katedry geoinformatiky v roce 2001. Počet pracovníků katedry se sice snížil, ale naproti tomu se posílil celý obor, neboť na vzniklou Katedru geoinformatiky byli přijati noví pracovníci. Pro budoucnost katedry měly zásadní význam výsledky akreditace MŠMT. Byl akreditován bakalářský a magisterský stupeň dvouoborového studia geografie se zaměřením na vzdělávání (tzv. učitelství) a zcela nový bakalářský studijní program „Mezinárodní rozvojová studia“. Bohužel se nepodařilo akreditovat navazující magisterský stupeň odborného bakalářského studia geografie geoinformatiky. Zejména akreditace studijního programu „Mezinárodní rozvojová studia“ může pro Katedru geografie v dalších letech znamenat velmi významné rozšíření aktivit souvisejících s přípravou studentů pro pomoc v rozvojových zemích.

Katedra geografie PŘF UP je věkovým průměrem jedno z nejmladších pracovišť fakulty. Vedle výuky studentů geografie zajišťuje výuku na Filozofické fakultě UP (obor politologie) a na Přírodovědecké fakultě výuku geografických disciplín v rámci některých studijních programů (např. „Ochrana a tvorba životního prostředí“ nebo „Ekochemie“).

Jaká je současná personální struktura Katedry geografie vzhledem k zaměření řešených projektů?

Na Katedře geografie PŘF UP se profiluje výzkum jak ve fyzické, tak i socioekonomické geografii. V současném fyzickogeografickém výzkumu se již běžně uplatňují nejmodernější metody geografického výzkumu, tj. automatizované zpracování digitálních prostorových dat a tvorba digitálních geografických databází. Hlavním zdrojem těchto dat jsou zatím stále tradiční mapy transformované do digitální podoby. Na katedře se zabýváme integrací těchto dat do stávajících geografických databází a jejich využitím pro tvorbu tematických map. V letošním roce byl GACR přijat postdoktorandský výzkumný projekt „Antropogenní transformace reliéfu a současné geomorfologické pochody v okrajové části České tabule“ (Dr. I. Smolová). Cílem projektu je analýza současných geomorfologických procesů a stanovení míry antropogenní transformace reliéfu s využitím moderních geografických technologií GPS a GIS. Předpokládaným přínosem je aplikace propojení geoinformačních technologií při podrobném geomorfologickém mapování antropogenních transformací reliéfu a současných geomorfologických pochodů.

Spolu s Katedrou ekologie Přírodovědecké fakulty UP je řešen mezinárodní projekt „Impact of crops on intensity of soil erosion by water“ (za Katedru geografie Mgr. R. Chmelová). Grant byl získán ve spolupráci s Institute of Engineering Geology and Applied Mine-

Děkan PF UP: Akreditační komise...

Dokončení ze str. 3

zahájit a udržet proces vzrůstající úrovně vědeckého a pedagogického potenciálu PF UP, spolu s vizí profilu a budoucí role PF UP v právním vzdělávání v ČR. I přes tento trend nebyla AK ochotna akceptovat pozitivní vývoj na PF a přijala níže uvedený závěr:

V období nutné restrukturalizace finanční a vědecké struktury vysokého školství, kdy by měly být budované instituce spíše podporovány, je tento krok s ohledem na jeho demotivující účinek na pracovníky PF UP krokem nešťastným. Troufáme si konstatovat, že současná pedagogové na PF UP působí díky osobnímu vztahu k PF nebo díky svému vědeckému zaměření. Omezení akreditace, které bylo navrženo podle našeho názoru na základě nedostatečného projednání celé situace, by s sebou pro pedagogy PF UP přineslo ztrátu toho nejceněnějšího, víry v pozitivní vývoj na fakultě a naději v ocenění jejich práce, která v žádném případě za současných podmínek nemůže být oceněna finančně, nýbrž jen emocionálně, výrazem podpory a porozumění celé situaci na PF.

JUDr. Mag. iur. M. Malacká, Ph.D., děkan PF UP

alogy at The Graz University of Technology. Cílem je zjistit vliv pěstovaných zemědělských plodin typických pro produkční oblasti ČR na odnos půdy vodou z konvenčně obdělávaných ploch. Součástí projektu bude sledování časového průběhu srážek a jejich intenzity, kontinuální měření půdní vlhkosti a zjišťování infiltrační schopnosti půdy.

Kromě uvedených oficiálních projektů se na katedře i nadále rozvíjí komplexní výzkum krajinné sféry a mapování jejich jednotlivých složek. Největší pozornost je věnována, jak vyplývá z řešeného grantu, geomorfologickému mapování. Pokročilo se v tvorbě topoklimatických map s využitím technologií GIS a dálkového průzkumu Země. V oblasti zájmu je i nadále problematika budování obchodní sítě v Olomouci.

Jaká se v současnosti pozice socioekonomické geografie na vašem pracovišti?

Společenské a ekonomické změny se nutně promítají nejen do základního socioekonomického výzkumu, ale také do oblasti spolupráce s veřejným, popř. soukromým sektorem. Aktuálně řeší analogické okruhy problémů jako mnohá geografická pracoviště v zahraničí. Tato skutečnost zvyšuje možnosti komparativních studií a spolupráce s těmito pracovišti.

Příkladem tohoto trendu z poslední doby je spolupráce na mezinárodním grantovém projektu „Transformation of Spatial Intra-Urban Structures and their Reflection in the Perception by Urban population – Comparative Study: Prague, Bratislava, Olomouc and Prešov“ (Research Support Scheme of the Open Society Support Foundation, Dr. Z. Szczyrba). Na úrovni meziuniverzitního výzkumu se katedra zapojuje do řešení projektu „Postavení pohraničí v regionálním rozvoji České republiky se zřetelem k zapojení do euroatlantických struktur“ (díleč úkol „Zpracování mikroregionální studie Broumovsko“ – Dr. I. Smolová a projekt „Vývoj a perspektivy druhého bydlení v ČR“ – Mgr. P. Ptáček).

Nedílnou součástí vaší práce je pedagogická činnost. Souvisejí vaše aktivity také s tvorbou učebnice a vysokoškolských skriptů?

Řada pracovníků katedry se trvale podílí na tvorbě učebnice zeměpisu pro základní a střední školy. Byly vytvořeny celostátně platné standardní metody pro exaktní hodnocení obtížnosti učebnic a jejich výkladového textu (doc. M. Pluskal). Mezi nejnověji vydané učebnice patří ucelená řada učebnic pro základní školy s doložkou MŠMT, na kterých se autorsky spolupodíleli dr. M. Friukal a dr. Z. Szczyrba (Voženílek, V., Friukal, M., Mahrová, M.): Zeměpis 3. Zeměpis oceánů a světadílů (2). Prodos, Olomouc 2001, Voženílek, V., Szczyrba, Z.: Zeměpis 4. Česká republika. Prodos, Olomouc 2002). Souhrnným přehledem středoškolského učiva je učebnice, která může sloužit studentům v přípravě na studium geografie na vysoké škole (Smolová, I., Vysoudil, M.): Středoškolský zeměpis v přehledu aneb Co je potřeba znát k přijímací zkoušce na vysokou školu. Rubico, Olomouc, 2000). Před několika dny byla uvedena na trh první elektronická učebnice zeměpisu v České republice, která má zároveň tištěnou verzi (Pluskal, M. a kol.: Zeměpis. Společenské složky krajiny, politická mapa světa. ALTER, Praha 2002). Nakladatelství UP vydalo v tomto roce vysokoškolská skripta „Ochrana ovzduší“, která jsou svým obsahem jediná v ČR (doc. M. Vysoudil).

Jaká je vaše spolupráce s praxí? Je o vaši práci zájem i mezi veřejností?

Poměrně úzká je spolupráce s orgány veřejné správy na úrovni města i kraje. Pro tyto orgány jsou na základě požadavků zpracovávány účelové studie a expertní posudky. Byly též řešeny diplomové práce na základě požadavku odboru životního prostředí Magistrátu Statutárního města Olomouce (např. „Vodně 20. století na území města Olomouce – příčiny a rozsah“, „Vývoj a charakter znečištění ovzduší v Olomouci v období 1991–2000“). Nejen geografická veřejnost měla možnost seznámit se s naší prací v průběhu celostátní Výroční konference České geografické společnosti, která se za účasti téměř 150 geografů z ČR i ze Slovenska konala v loňském roce práce na půdě Katedry geografie PŘF UP.

-red-

RECENZE

Nová kniha: Tlaková diuréza a arteriální hypertenze

V minulých dnech byla vydána monografie docenta Veselého *Tlaková diuréza a arteriální hypertenze*, která je určena studentům medicíny v pregraduálním i postgraduálním studiu, jakož i širší medicínské veřejnosti. Doc. J. Veselý, CSc., je přednostou Ústavu patologické fyziologie LF UP; vedle uváděné monografie je autorem řady originálních prací publikovaných v prestižních mezinárodních biomedicínských časopisech.

Předmětem vědeckého zájmu doc. J. Veselého je především studium nitrobuňkových signalizačních kaskád se zvláštním zřetelem na buněčný cyklus a kancerogenezi. Významný je zejména jeho objev výkonných inhibitorů enzymových systémů odpovědných za regulaci buněčného dělení – purinových inhibitorů tzv. cyklin-dependentních kináz, reprezentovaných Olomoucinem. Jeho nemenší pozornost také směřuje k problematice fyziologie a patologie krevního oběhu. V monografii *Tlaková diuréza a arteriální hypertenze* autor předkládá čtenářům souhrnnou studii věnovanou problematice patogeneze arteriální hypertenze. Koncepte předkládaného výkladu vychází z Guytonovy teorie o úloze ledvin v dlouhodobé regulaci krevního tlaku, formulované v 70. letech minulého století. Uvedená teorie byla a je pokusem komplexněji řešit problematiku kontroly a regulace krevního tlaku a ze širšího pohledu přispívá k osvětlení složitých homeostatických mechanismů zajišťujících stálost vnitřního prostředí organismu jako základní podmínky normální, fyziologické existence organismu.

Kniha *Tlaková diuréza a arteriální tlak* ve dvaceti kapitolách ve světle současného stavu znalostí hledá odpovědi na otázky příčin hypertenzní nemoci a chápe ji jako důsledek porušení základního fyziologického mechanismu zabezpečujícího optimální tlakové pomě-

ry v oběhovém systému. Tlaková diuréza je pak oním významným fyziologickým mechanismem, který lze definovat jako vysoce výkonný člen zpětnovazebného mechanismu, jenž prostřednictvím změn sekrece sodíku a vody ovlivňuje objemy tělesných tekutin a v souvislosti s tím i minutový srdeční objem, periferní odpor a úroveň krevního tlaku (J. Jelinek, 1990).

Vlastní informace o současném stavu vývoje teorie tlakové diurézy předchází fundovaný přehled biofyzikálních a fyziologických charakteristik hemodynamiky a regulace krevního tlaku. V dalších kapitolách je postupně prezentováno široké spektrum teoretických a experimentálních poznatků, které jsou východiskem k pochopení významu tlakové diurézy a natriurézy (vylučování moči a sodíku za 24 hod.) v dlouhodobé regulaci objemu tělesných tekutin a krevního tlaku.

Studie nachází naplnění cíle v informaci o praktickém vyústění teoretických a experimentálních poznatků, jak to vidíme např. v kapitolách o výkladu efektů diuretik (močopudných látek), o metabolických faktorech hypertenze, či v kapitolách o rizikových faktorech a prevenci hypertenze.

Kniha vyšla v paperbackové úpravě v nakladatelství EPAVA, má 266 stran, 10 přehledných tabulek a 41 instruktivních obrázků. Každá kapitola je zakončena přehledem použité literatury.

Kniha je napsána přehledně, úsporně, avšak tato úspornost není na škodu věci.

Myslím, že autor splnil svůj cíl přiblížit medicínské veřejnosti význam teorie tlakové diurézy pro pochopení etiologie arteriální hypertenze a dynamiky jejího vývoje ve vztahu k činnosti ledvin.

Co říci na závěr? Kdyby knižka měla, jak je to v současnosti zvykem, svůj křest, chtěl bych být při tom.

Doc. J. Luža, LF UP

S prof. Janem Peřinou při příležitosti udělení státního vyznamenání /I/

Jan Peřina pochází z Městce Králové u Nymburka, z polabské nížiny, kde rod Peřinových hospodařil na dvacetiletarovém statku po řadu generací. S otcem, matkou i mladším bratrem pracovali do úmoru, aby udrželi svůj statek. Nakonec však byli prohlášeni za kulaky, vyvlastněni, otec byl uvězněn a matka s mladším bratrem byli násilně přestěhováni těsně před Vánocemi roku 1952 z Odřeps u Poděbrad do Arnoltic u Rýmařova. Jen díky náhodě, že v odborném učilišti hned na počátku učení v CKD Praha potkal slušné lidi, se Jan Peřina mohl vyučit elektromechanikem a nemusel za matkou do Arnoltic. Po dvouleté vojenské základní službě (1957–1959) a po zaměstnání v pražských Elektromontážních závodech byl nakonec zásluhou profesorů J. Fuky, B. Havelky a dalších přijat ke studiu matematiky a fyziky a posléze jmenem mechaniky a optiky na PřF UP, které ve zkráceném termínu absolvoval v roce 1964 s vyznamenáním. Dnem 1. 4. 1964 nastoupil strmou dráhu vědeckých úspěchů na PřF UP.

Za dobu svého působení v Olomouci se J. Peřina stal světově uznávaným odborníkem v teorii koherence světla, topologické statistice v náhodných a nelineárních prostředích, je autorem tzv. Peřinova–McGillova rozdělení, které našlo uplatnění nejen v kvantové optice a teorii rozptylu, ale i v teorii lidského sluchu a vidění a v teorii elementárních částic, je spoluobjevitelem vlastností neklasického světla a významnou autoritou v kvantové, statistické a nelineární optice vůbec. Je nejvýznamnějším vědcem UP s největším počtem citací. Podle LN z 21. 8. 2002 a Vesmíru patří mezi nejcitovanější české vědce v oboru teoretická fyzika a experimentální fyzikální obory. Je ve své podstatě jediným zástupcem UP v české vědecké špičce.

Pane profesore, mohli byste krátce říci něco o svém životě a kariéře a také vzpomenout na to, jak jste přežil komunistickou éru?

Pocházím z gruntu. Ti, kdo se narodili na gruntu, vědí, co to znamená. Před odjezdem do školy i po škole jsem krmil hospodářská zvířata a vykonával zemědělské práce, samozřejmě jsem nikdy neznal prázdniny. Zně byly vzhledem k méně dokonalé mechanizaci té doby a diskriminaci větších zemědělců mnohem komplikovanější i náročnější. Ve škole jsem neměl nikdy problémy s žádným předmětem, ale matematiku a fyziku jsem si zvláště oblíbil. To, že z nás udělali kulaky, mně zcela zamezilo možnost studovat. Matce záleželo na tom, abych dále studoval, otec by mě býval raději viděl na statku. Začal jsem se učit elektromechanikem (1952–1954), a tak jsem si zlepšil „dělnickou“ kvalifikaci i původ. Skutečně, když se dcera hlásila ke studiu na lékařské fakultě,

můj výuční list ji zařazoval mezi uchazeče dělnického původu. Krátce po začátku školního roku v odborném učilišti ČKD v Praze mě zavolali k řediteli učiliště, tam byli dva pánové v kožených kabátech a sdělili mi, že musím z učiliště odjet za matkou a malým bratrem na státní statek do Arnoltic u Rýmařova, kam je vystěhovali. Všude a za všech okolností se však najdou slušní a poctiví lidé a roli hraje i náhoda. Tehdy pomohla vychovatelka s mistrem praktického výcviku, kteří na stranických orgánech dosáhli v jednom dnu toho, že jsem mohl v učilišti zůstat. Za podobných okolností jsem v Praze vystudoval i vyšší průmyslovou školu elektrotechnickou, a to o rok dříve, protože jsem všechny zkoušky za třetí ročník mohl složit během prázdnin. K přijímacímu pohovoru na vysokou školu mě nikdy nepozvali, i když jsem podal přihlášku na řadu škol včetně MFF UK a ČVUT. A tak jsem odešel do zaměstnání a na dvouletou vojenskou službu.

Po jejím ukončení byla ale situace stejná. Pokračoval jsem proto další rok v zaměstnání a po pracovní době jsem pilně navštěvoval pražskou Univerzitní knihovnu. Mým snem bylo pracovat ve fyzice elementárních částic a v teorii polí. Mé nadšení mi pomohlo získat si několik přátel mezi vědeckými pracovníky a učiteli v ČSAV a na pražských vysokých školách, kteří se mi snažili pomoci při přijetí ke studiu na vysokou školu. Všechno bylo ale marné. Při jedné návštěvě osobního oddělení jedné vysoké školy mi kádruka sdělila, že mají chytrých lidí dost. Byl jsem už smířen s osudem, až jeden spolupracovník v EZ, mě nejprve přesvědčil, abych se přihlásil na UP do Olomouce, kde očekával menší počet uchazečů a větší pravděpodobnost přijetí. Výsledek byl ale stejný, a tak mi poradil, abych napsal na ÚV KSČ. Pomohl mi napsat dopis a já ho odnesl na ÚV. Tehdy bylo ÚV KSČ u Prašné brány. Asi za týden mi volal pracovník ÚV KSČ, že budu do Olomouce pozván k pohovoru. Přijímací komise byla spokojena. Ale k přijetí ke studiu na Přírodovědecké fakultě UP v Olomouci jsem také potřeboval doporučení stranické organizace z původního bydliště, tj. Odřepes u Poděbrad. Ti však doporučení odmítali. Vše skončilo tím, že komunisté z celozávodního výboru KSČ jeli celou záležitost projednat do Odřepes. Po cestě ale píchli kolo u auta a schůzi ve vsi nestihli. Tak jeli za předsedou místní organizace do Frigery v Kolíně, kde byl zaměstnán, a od toho dostali souhlas k mému studiu, za podmínky, že bude ročníkový učitel podávat každý semestr zprávu o mém studiu. Byla ještě jedna kuriózní situace během studia. Dostal jsem jako dobrý student nabídku členství v KSČ. To mě šokovalo, ale hned jsem si netroufal odmítnout, žádal jsem o čas na rozmyšlenou. Druhý den jsem potkal předsedu a ten sdělil, že je nabídka stažena.

Byl jste i poté ostře sledovanou osobou?

Samozřejmě, že tyto problémy v určité míře dále pokračovaly. Po ukončení studia na UP jsem byl přijat od 1. 4. 1964 jako odborný pracovník na Katedře teoretické fyziky. Po roce jsem se stal pracovníkem Laboratoře optiky PřF UP. V době, kdy byl prof. Havelka vedoucím katedry, byl vcelku klid. Měl jsem možnost udělat kandidaturu věd (už v r. 1966) a v klidu pracovat. Jen jsem slyšel, že s učením se u mne nepočítá. Prof. Havelka byl významnou osobností čs. i světové optiky a jen svým jménem mohl garantovat úroveň. Vynikal pedagogickým mistrovstvím a začátkem 60. let pořádal optické semináře, které poskytovaly výborný přehled o nové etapě rozvoje moderní optiky, stimulované objevem laseru. Tyto semináře vlastně trvají dodnes. Prof. Havelka rovněž říkával, že nejdůležitější je umět v dané době správně zvolit obor výzkumu. A vybral mi dobře, neboť vznikající teorie koherence byla v té době ideální volbou.

Problémy nastaly znovu po roce 1968. Jediným aktivním strankem zůstal na optických pracovištích doc. A. Novák, který přišel z vojenského útvaru jako elektroinženýr. Brzy se stal vedoucím katedry i Laboratoře optiky. Pracovně nás neomezoval, ale na stranické půdě reguloval naše možnosti. Po návratu z Columbia University v New Yorku v roce 1983 jsem byl v podezření jako americký špión (protože jsem byl

v USA oficiálně pro Rabiho cenu, vyřizovalo má vstupní víza ministerstvo školství a nesměla se vyplnit rubrika o členství v politické straně, což americké velvyslanectví interpretovalo jako členství v KSČ, takže v USA jsem byl jako člen strany s příslušným číslem ve vízu) a šílil o nás pravdivě, či nepravdivě informace podle příjemce. Nemohli jsme publikovat v zahraničních časopisech, to vyžadovalo povolení ministerstva, odkud ale neodpovídali. Později vydával povolení cenzor v Ostravě, potom jsme mohli posílat práce alespoň do Acta Physica Polonica. V anglicky vydávaném Czechoslovak Journal of Physics nebyly problémy. Samozřejmě pro naše vědecké výsledky to byla naprosto vědecky neetická diskriminace v porovnání s vědeckými aktivitami našich západních kolegů. Největší problém nastal, když mně byla udělena v roce 1983 Kolumbijskou univerzitou cena I. I. Rabiho, kterou mně dovolily stranické orgány osobně převzít. K povolení cesty jsem potřeboval i doporučení uličního stranického výboru, kam mě doprovodil místní funkcionář, nyní úspěšný právník, a doporučení jsem dostal, protože jsem se zúčastňoval brigád při budování samoobsluhy (nyní zrušené), což jeden člen výboru potvrdil. Mohl jsem tento pracovní pobyt prodloužit (za měsíc jsme napsali dvě práce a realizovali experiment), ale nakonec jsem se podle plánu vrátil, protože mě předseda rady stěžejního směru nechtěl jako koordinátora omluvit při průběžné obhajobě hlavního úkolu. Prodloužení pobytu by byla bývala přitěžující okolnost pro mne a výhoda pro doc. Nováka, který se za všech okolností měl stát vedoucím nově zakládané Společné laboratoře optiky UP a FZÚ ČSAV v roce 1984. Přitom jsem ani takové ambice neměl. Musím říci, že v těchto těžkých dobách mě několikrát podržel bývalý tajemník na Přírodovědecké fakultě UP, později věstev F. Kravec. Pomohl při povolování obhajoby doktorské disertace, na niž jsem čekal osm let (z toho pět let jsem byl členem komise), i když hlavní zásluhu měl prof. J. Kvasnica. Tu jsem nakonec 25. ledna 1984 obhájil. Pomohl s mým zařazením jako vedoucího vědeckého pracovníka atd.

-ms-, foto -tj-

Dokončení příště

HABILITACE A PROFESURY

Filozofická fakulta UP

Dne 22. 1. 2003 proběhla před Vědeckou radou FF UP v zasedací místnosti U1 (Křížkovského 8) následující řízení:

Řízení ke jmenování profesorem:

- 9 hod. – doc. PhDr. Milada Hirschová, CSc., v oboru český jazyk;
- 10 hod. – doc. RSDr. František Hanzlík, CSc., v oboru československé dějiny;
- 11 hod. – doc. PhDr. Marie Sobotková, CSc., v oboru dějiny české literatury.

Habilitationní řízení:

- 12.30 hod. – PhDr. Irena Sobotková, CSc., v oboru klinická psychologie;
- 13.45 hod. – PhDr. Panajotis Cakirpaloglu, DrSc., v oboru pedagogická psychologie;
- 15 hod. – RNDr. Ivana Loučková, CSc., v oboru sociologie;
- 16.15 hod. – PhDr. Lubomír Machala, CSc., v oboru dějiny české literatury.

-ffup-

Cyrilometodějská teologická fakulta UP

Ve středu 22. 1. 2003 v 10.15 hod. se na zasedání Vědecké rady CMTF UP (zpěvárna v přízemí budovy CMTF) uskutečnilo habilitační řízení v oboru teologie Dr. Michala Altrichtera, Th.D., odborného asistenta Katedry pastorální a spirituální teologie CMTF UP. Habilitační přednáška je na téma *Metoda narativní teologie – „Porozumění nastává až po události“*. Habilitand předložil habilitační práci s názvem „Pneumatikós“ a „psychikós“ ve spirituální teologii – příspěvek z pohledu teologie narativní, se kterou je možno se seznámit na sekretariátě děkana CMTF UP.

-cmtf-

Poznámka

Začlenění se univerzitou do evropského výzkumného prostoru?

Šestý rámcový program EU pro výzkum a technologický rozvoj obsahuje sedm prioritních oblastí – od genomiky a biotechnologie po oblast „Občané a vládnutí ve společnosti založené na znalostech“. Příležitostí tedy mají i humanitní a společenskovední pracoviště.

Nevíte, co jsou integrované projekty a sítě excellence? Hodí se právě pro akademická pracoviště. Projekty budou integrovat také výukové aktivity pro výzkumníky, studenty a průmyslníky, mají zprostředkovat dialog „věda–společnost“ v daném oboru. Návrh rozpočtu na 6. rámcový program je 17 500 mil. EUR.

Podrobné informace nabízí Regionální kontaktní organizace, tel./fax. 585 221 882, e-mail: pokornag@rupnw.upol.cz. Na požádání zašlou pracovníci této instituce Bulletin TIP č. 2, 2002 – průvodce rámcovými programy EU nebo uspořádají seminář na vašem pracovišti.

V letech 1999–2000 se v pátém rámcovém programu v více než 1 700 českých týmů podílelo na podání téměř 1 400 projektů a součet jejich rozpočtů překročil 12 miliard Kč. Je to velká příležitost a výzva k přípravě našeho aktivního postoje k 6. rámcovému programu. Teď je ta správná chvíle.

-red-

Bude zvýšení minimální mzdy znamenat nárůst tarifních platů na UP?

V souvislosti se zvýšením minimální mzdy, které od 1. 1. 2003 stanovilo vládní nařízení 559/2002 Sb., se v současné době nabízí i možnost úpravy (navýšení) tabulky mzdových tarifů. Jaká je v tomto ohledu aktuální situace na UP? Bude pro tento rok navýšena státní dotace a o jakou částku? Bude tato částka využita pro zvýšení platů pracovníků UP? S těmito otázkami jsme se obrátili na rektorku UP prof. J. Mačákovou:

Je v těchto chvílích již známa celková výše dotace, kterou UP dostane ze státního rozpočtu na rok 2003? Pokud ano, je navýšena o 9 %, jak se o tom zmiňují média?

MŠMT poskytuje veřejným vysokých školám dotaci na uskutečňování akreditovaných studijních programů a programů celoživotního vzdělávání, s nimi spojenou tvůrčí činnost a na rozvoj vysoké školy (základní dotace) a na ubytování a stravování studentů. Vyšší této dotace zatím neznáme, protože MŠMT ještě upřesňuje pravidla pro její poskytování. Dne 8. 1. 2003 o nich jednala Reprezentační komise, jejíž jsem členkou. Rozpis dotace jednotlivým vysokým školám by měl být proveden v nejbližších dnech. **Základní dotace pro UP v ukazateli A (studijní programy) by s největší pravděpodobností měla být ve srovnání s rokem 2002 vyšší, zatím ovšem nevíme přesně, o kolik procent.** Závisí to především na vyšší normativu na studenta a na počtu studentů, jež budeme mít financovány. V tomto týdnu by měla proběhnout konečná kontrola údajů v matrice, ze kterých se vychází. Dotace na ubytování a stravování studentů bude pravděpodobně stejná jako v roce 2002.

Ze zákona 1/1992 Sb., podle kterého vysoké školy rozdělují dotaci, nevyplývá povinnost vysoké školy oddělit finance na mzdy tak, jak je tomu v případě zákona 143/1992 Sb. (viz MŠ, ZŠ, SŠ). Jak bude postupovat UP při rozdělování finančního navýšení? Objeví se zmiňovaná procenta ve složce mezd, nebo (je-li to možné) budou prostředky použity na něco jiného?

Velmi stručně a zjednodušeně řečeno: **UP může prostředky ze základní dotace použít v souladu s rozpočtovými pravidly na náklady spojené se vzdělávací činností, tedy na mzdy, ale také na provoz vysoké školy. O rozdělení dotace mezi organizační jednotky UP bude na základě mého návrhu, stejně jako v minulých letech v souladu s § 9 zákona č. 111/1998 Sb., rozhodovat Akademický senát UP.** Návrh teprve začínáme připravovat, součástí této přípravy byl i seminář pořádaný 16. 1. 2003 pro členy AS UP. Proběhnou také jednání kvestora a tajemníků a mé jednání s děkany. Jak už jsem uvedla v první odpovědi, zatím nevíme, jakou dotaci obdržíme. V první fázi předložíme pouze návrh na dělení základní dotace, nikoli celkový rozpočet UP. V roce 2003 dostaneme totiž poprvé také prostředky na „specifický výzkum“ na vysokých školách. Jde o peníze určené na podporu té části výzkumu, která je bezprostředně spojena se vzděláváním a na niž se podílejí studenti magisterských a doktorských studijních programů. Nejde o další zdroj peněz, protože už nebudeme dostávat prostředky, které jsme dostávali na tzv. nespecifikovaný výzkum. Prostředky na specifický výzkum se přidělují podle jiných pravidel a také platí poněkud jiná pravidla pro jejich využití. Bohužel vinou různých legislativních problémů to vypadá tak, že tuto část peněz dostaneme možná až v březnu. Z toho pak také vyplývá, že pokud se tak stane, nebude možné předložit rozpočet Akademickému senátu UP ke schválení dříve než v dubnu. To je velký problém, se kterým se budeme v tomto roce potýkat všechny veřejné vysoké školy. Proto nemohu momentálně říct, jak budou prostředky z dotace použity.

Můžete objasnit výhody zákona 1/1992 Sb.? MŠ, ZŠ, SŠ atd. dělí dotaci podle zákona 143/1992 Sb. Kdy se vysoké školy vlastně vymanily ze zákona 143/1992 Sb. a proč?

Ke změně došlo přijetím zákona č. 111/1998 Sb., který stanoví, že veřejná vysoká škola má svůj vlastní vnitřní mzdový předpis. Zákonodárci zřejmě chtěli dát a také dali vysokým školám větší volnost v tom, jak budou odměňovat své pracovníky. **Můžeme se také**

rozhodnout, jestli využijeme peníze ze státní dotace spíše na mzdy, nebo např. na knihy, cestovné, opravy apod. Ovšem tato volnost je značně omezena vyšší finančními prostředky, které máme k dispozici. To zatím vede k tomu, že i když získáváme další prostředky mimo státní dotaci, přesto musíme výrazně šetřit všude, tedy i na mzdách. I to je důvod, proč neustále při všech příležitostech důrazně upozorňujeme na to, že veřejné vysoké školy jsou dlouhodobě podfinancovány.

Na Kolegiu rektorky 18. 12. 2002 se vyjádřil JUDr. M. Malacký, děkan PF UP (viz zápis z prosincového Kolegia rektorky UP), že v souvislosti s vládním nařízením o minimální mzdě musí být upravena tabulka mzdových tarifů ve vnitřním mzdovém předpisu. Děkan FF UP doc. V. Řehan (viz zápis z téhož kolegia) v této souvislosti varoval před zvyšováním mzdových tarifů a doporučil ve větší míře využívat možnosti odměňovat v nenárokové složce mzdy. Pokud bude posílena složka mezd, objeví se finance formou osobních příplatků, nebo budou upraveny tarify?

O návrhu na úpravu tabulky mzdových tarifů teprve budeme jednat. Nemusi být sice upravena v souvislosti s vládním nařízením o minimální mzdě, protože to nám jen ukládá, že dosažená mzda, kterou pracovník dostane, nesmí být nižší než

6 200.– Kč. Nejde o tarifní mzdu. Rádi bychom naši mzdovou tabulku upravili, tedy zvedli tarifní mzdy. Ale pro rozhodnutí potřebujeme vědět, kolik peněz budeme mít k dispozici. Jakmile budeme tuto informaci mít, připravíme návrh, projednáme jej s odborovou organizací a předložíme ke schválení AS UP. Musíme pečlivě zvážit, na co budeme mít. Podle toho se také budeme rozhodovat, jestli a o kolik procent zvedneme tarifní platy, nebo budeme-li spíše ve větší míře využívat nenárokovou složku mzdy. Pokud upravíme mzdové tarify, musíme mít jistotu, že na to budou mít všechny naše fakulty. Rádi bychom současně také upravili Vnitřní mzdový předpis UP. V tisku se už objevují informace, o kolik se zvýší mzda vysokoškolským profesorům a kolik budou brát. Nevím, kde média tyto informace získávají. Mzdy, které v těchto souvislostech uvádějí, se podstatnou měrou liší od reality na UP. Bohužel tak, že na UP takové platy nemáme a s největší pravděpodobností ani mít nebudeme. I když tedy v letošním roce dostaneme přece jen o něco víc ze státní dotace, v žádném případě to stejně jako v minulých letech, nebude stačit na zajištění všech našich potřeb.

Připravila

M. Hronová

ZEPTALI JSME SE ZA VÁS

Proč varuje děkan FF UP doc. V. Řehan před zvyšováním mzdových tarifů?

Na Kolegiu rektorky UP (18. 12. 2002) reagoval děkan FF UP, doc. V. Řehan na slova JUDr. M. Malacký, děkana PF UP, který hovořil o zvyšování mzdových tarifů, a to v souvislosti s vládním nařízením o minimální mzdě. Upozornil přitom na rizika vyplývající ze zvyšování mzdových tarifů a doporučil ve větší míře využívat možnosti odměňovat v nenárokové složce mzdy. Z čeho pramení tento názor?

Doc. V. Řehan: Vzpomínám si na dobu, kdy jsem působil v Psychiatrické léčebně ve Šternberku a kdy se nám po dlouhém úsilí podařilo alespoň částečně diverzifikovat platové ohodnocení pracovníků podle pracovního výkonu pomocí osobního hodnocení – tedy netarifní složky mzdy. Pak přišla centrální mzdová úprava, která zvýšila tarify, a na osobní hodnocení nebyly peníze. Výsledkem byl výrazně demotivující efekt tohoto opatření (lidově – co bych se snažil, když máme všichni stejně). Toto „prokletí“ se opakuje v posledních letech i na (minimálně některých fakultách) UP. Každý děkan a návažně i vedoucí pracoviště

má přirozený zájem rozdělit ve mzdách co největší možnou částku. Jsme-li ale limitováni faktem, že po vyplacení plošně navýšených tarifů již prakticky nezbývá na diferencovanou osobní ohodnocení, jsme zbaveni jedné z důležitých motivačních pobídek. Několik (málo) set korun v tarifu pracovník zaregistruje na první vyplatní pásce, při druhé výplatě je to již samozřejmost. Nemožnost pohnout osobním ohodnocením podle aktuálního pracovního nasazení a výkonu postupně „ochladí“ i nadšence, kteří začnou hledat jiné dodatečné zdroje příjmu a ty jsou velmi často mimo vlastní pracovní činnost pro školu. Jak se však zdá, tak „virus“ rovnostářství je hluboce zakořeněn v myslích bojovníků za sociální spravedlnost. Domnívám se, že sociální spravedlnost spočívá ve spravedlivém odměnění odvedené práce, a ne v plošném ohodnocení faktu, že jsem na pracovišti již třeba 15 let. Doufám, že vedení UP bude při jednání s obory hájit principy skutečné sociální spravedlnosti.

-red-

O tom (ne)podstatném

Učitelé základních a středních škol jsou sice roztrpčeni tím, že se jejich tarifní mzdy zvýší pouze o 10 %, čímž nebudou dodrženy vládní sliby, ale přesto jim asi nebude závidět. Pro ilustraci uvedu tento příklad:

Na UP je drtivá většina pedagogických pracovníků (i když se třeba učitelé necítí) zařazena, pokud jde o odměňování, do kategorie odborný asistent. Velká část těchto odborných asistentů již má 20 let praxe za sebou a je v 11. platové třídě.

Srovnání: Naše stávající mzdové tabulky přiznávají tomuto pracovníkovi mzdu ve výši 16 390 Kč. Pracovník ve školství bude mít od nového roku za stejných podmínek 17 590 Kč s tím, že jestliže se, jako je tomu v mém případě, bude jednat o pracovníka s delší praxí – poslední platový stupeň je pro pracovníky s dobou praxe nad 32 let – bude mít 19 540 Kč.

To srovnání neuvádím proto, abychom byli na své kolegy na jiných typech škol rozhořčeni. Jsme na veřejných vysokých školách a jsme zde z různých důvodů. Naše práce má svá specifika, včetně platových, a my jsme je přijali. Leč není donekonečna možné vykládat, že peníze na zvýšení mezd na UP nejsou a my to máme pochopit.

Chtl bych znát poctivou odpověď na to, jestli opravdu budete děkan FF UP a paní rektorka navýšení mezd miní provést tím způsobem, že peníze, o které

se mzdy mají navýšit, chtějí dát k dispozici vedoucím pracovníkům, aby je rozdělili do nenárokových složek – tedy do osobního hodnocení. (To může a nemusí být vždy vyplaceno.) Tyto názory vyslovil pan doc. Řehan na kolegiu rektorky a jsou i v zápise z kolegia, paní rektorka je vyjádřila na poradě 7. 1. t. r. Chtěl bych také znát mínění jiných vedoucích pracovníků na tuto problematiku. Vím, že peníze na mzdy jdou z peněz na provoz – možná bychom se mohli společně zamyslet nad účelností některých výdajů.

Za celou KOR VOS chci věřit, že tyto jejich názory jsou jenom průzkumem veřejného mínění pracovníků UP. Protože oblast mezd patří především do sféry zájmu odborů, domnívám se, že je nutno, aby zazněl i jiný názor – např. odborové organizace. Inflace, zvyšování cen atd. dopadají na všechny stejně. Proto je nutno zvýšit mzdy všem – a nejspravedlivější to bude o stejný počet procent. Na případné zdůvodnění tím, že chtějí získat mladé pracovníky a zabezpečit je existenčně tak, aby na UP zůstali, a proto jim přidají, kdežto těm starším už to stačí, musím namítnout, že každý, kdo na UP již pracuje, ví, jaký je zde systém odměňování, a měl právo s ním souhlasit a zůstat, nebo nesouhlasit a odejít. Ale měnit pravidla hry v průběhu zápasu – tj. ty desloučící asistenty

Dokončení na str. 7

Cyklus přednášek na téma psychologie dítěte

Olomoucké sekci České asociace studentů psychologie (ČASP) se podařilo zorganizovat první veřejnou akci, která byla zcela pod naší záštitou. Cyklus přednášek na téma „děti“ navštívil ve Vlastivědném muzeu v Olomouci bezmála 120 lidí, což bylo množství, které nás velmi překvapilo ale i potěšilo. V řadách posluchačů se ponejvíce vyskytovali studenti zdejší psychologie, psychologie v Brně, dále zvědaví laičtí ale i odborníci na psychologii dítěte z Dětské kliniky Fakultní nemocnice Olomouc, dokonce přišla i do debaty se zapojila i PhDr. N. Dařílková, vedoucí sekce klinické psychologie DK FN Olomouc.

Jak to probíhalo?

Akci zahájil svým krátkým úvodním slovem reprezentant ČASP M. Kolařík, a poté se svou ostýchavou elegancí předal slovo PhDr. E. Směkalové, která se nadále ujala moderování cyklu.

V přednáškách jsme se věnovali postupně tématům *Využití rodinné terapie při práci s dětmi*, *Supor-*

tivní psychoterapie pro děti a adolescenty, *Dlouhodobé sledování psychického vývoje u dítěte s poruchou učení a Problematika nadaných dětí*. První přednáška, kterou pro nás připravila MUDr. P. Zechová, byla pojata spíše jako zamýšlení nad otázkami, které souvisí s rodinnou terapií a jejím přijetím veřejností, nad jednotlivými praktickými problémy, s nimiž se dr. Zechová setkává a nad pojetím rodinné terapie. Ve své úvaze se dotkla i závažných témat současnosti, jako je například rozvod rodičů či šikana na základních školách. Dostali jsme tak podnět k zamýšlení a snad nám tato přednáška i ukázala možnosti nového pohledu na krizové situace v rodině. Druhé téma – suportivní psychoterapii – nám osvětlil sympatický mladý muž, Mgr. R. Obereigner. Mluvil především o teoretických základech práce s dětmi a o postupech řešení základních situací, které mohou v této terapii nastat. Třetí příspěvek byl v podstatě kasuistikou, kterou Mgr. M. Karásková zpracovala pro veřejnost. Jednalo se o zajímavý příběh jedenáctiletého chlapce s problémy ve škole. Na prezentaci této kasuistiky, doplněné praktickými klinickými materiály, jsme se mohli přesvědčit, jak velmi „mrvavenci“ je práce klinického psychologa. Poslední přednášející k nám přijela až z Brna, Mgr. Š. Portešová, která se intenzivně zabývá problematikou nadání, i nám za pomoci elektronické prezentace zprostředkovala základní údaje jak o počátcích výzkumu nadání ve světě, tak i u nás. Po dvojici přednášek následovala vždy debata, která se ve velmi příjemné atmosféře linula různými tématy, na která přednášející v průběhu své promluvy narazili. Díky účasti dalších odborníků na této akci jsme měli možnost vyslechnout i jejich pohled na danou problematiku, což bylo pro všechny přínosné.

A co pořadatelé?

Po skončení přednášek z nás všech spadl menší balvan. Ohlasy na přednášku jsou zatím poměrně pozitivní. Co si víc přát? Snad jen, aby se tak povedla i další akce, kterou bude ČASP pořádat.

Na závěr bychom chtěli ještě jednou poděkovat všem přednášejícím za příspěvky, PhDr. Směkalové za skvělou a odborně vedenou diskusi, městu Olomouc za grantové prostory a VMO za prostory.

Tak na viděnou příště!

-jk-

Speciálně pedagogické bachanálie

Před rokem obnovil na Katedře speciální pedagogiky svou činnost Spolek speciálních pedagogů. Dne 9. 12. 2002 proběhly pod jeho patronací první Bachanálie, při kterých byli oficiálně pasováni „prváci“ do řad studentů speciální pedagogiky. Večerní program připravili jejich kolegové ze třetích ročníků

(především oboru učitelství pro 1. stupeň – speciální pedagogika a speciální pedagogika – hudební výchova). Večer zahájilo vystoupení tanečního souboru ÚSP Klíč, které se neslo v duchu muzikálu *Starci na chmelu*. Další program naplnily soutěže vycházející z jednotlivých speciálně pedagogických disciplín. Studenti tak měli první příležitost zakusit pocity člověka se zrakovým, sluchovým či tělesným postižením. Veškeré zápolení nepostrádalo vtip a nadsázku, neboť humor patří do našeho života bez ohledu na případné postižení. O hudební stránku se kromě skupiny *Stopy v písku* postarali charismatičtí „bubníci“, kteří svým etnický laděným vystoupením nastartovali taneční část večera. Vyvrcholením Bachanálií bylo pasování a přísaha na *Defektologický slovník*, základní knihu speciální pedagogiky. Vše proběhlo za přítomnosti vedoucí Katedry speciální pedagogiky doc. L. Ludíkové, CSc.

Věříme, že se nám podařilo inspirovat studenty, kteří v této obnově tradice budou pokračovat.

Lída, Veronika a Zdeňka,
Katedra speciální pedagogiky PdF UP

O tom (ne)podstatném

„odírat“ i nadále, tentokrát ve jménu získání mladých, se mi zdá nečestné a nevhodné managementu UP. Je snad slušné přihlídnout k tomu, že tyto pracovníci setrvali na UP i za nepříznivých platových poměrů v naději na lepší odměňování, jež je nám slibováno už hodně dlouho.

Za KOR VOS tedy vyslovuji požadavek, aby byly mzdy zvýšeny procentuálním navýšením tarifů (stejně se tarify musí upravit vzhledem k zvýšení minimální mzdy). Je to v souladu s duchem kolektivní smlouvy. A doufám, že AS UP, i když zastupuje kromě studentů, kterých se mzdové podmínky jejich učitelů příliš

Vánoce dětem

Studenti 1. a 2. ročníku oboru učitelství pro 1. stupeň ZŠ a oboru učitelství pro 1. stupeň ZŠ – anglický jazyk rozdávali v měsíci prosinci dětem 1. stupně základních škol a mateřských škol radost v podobě pohádek i mikulášských vystoupení.

Devadesát studentů navštívilo v rámci předmětu „komunikativní dovednosti“ deset pohádek a zavítalo na šest základních škol v Olomouci, pět mateřských škol v Olomouci i jeho okolí. V neposlední řadě studenti potěšili i děti, které jsou hospitalizovány na Dětské klinice FN v Olomouci. Odměnou jim byla rozdána očka dětí a pochvala učitelů a ředitelů škol. O tato vystoupení projevil zájem i jiné dětské instituce, proto se studenti rozhodli, že v této činnosti budou pokračovat i v letním semestru.

Doc. A. Nelešová, CSc.,
Katedra učitelství 1. stupně ZŠ, PdF UP

Dokončení ze str. 6

netýkají, jak zájmy UP, tak akademické pracovníky od asistentů po profesory, tento požadavek plně podpoří. Stejně tak doufám, že v únoru se ve všech výpisech ze mzdy objeví naše základní mzda zvýšená o 8–10 % při zachování osobních ohodnocení, jak bylo i předběžně slíbeno MŠMT. (To rozpětí je výrazem toho, že dobře hospodářící organizace může dát právě 10 %, ty hůře mají zabezpečeno z dotací pouze těch 8 %). Ubezpečuji všechny zaměstnance, že KOR VOS pro to učiní vše, co jí je ze zákona umožněno.

PaedDr. V. Klopal, Ph.D., předseda KOR VOS UP

Setkání v Opolí

Dne 28. 11. 2002 navštívil studentský vědecký kroužek Katedry učitelství 1. stupně základní školy PdF UP polské univerzity město Opolí. Cílem cesty byla účast na mezinárodním semináři, na němž studenti prezentovali průběžné výsledky společně připravovaného projektu zaměřeného na zjištění úrovně znalostí dětí mladšího školního věku o Evropské unii. Pozornost byla věnována také připravovanému vstupu České republiky a Polska do společenství evropských států. Na výzkumu studenti pracují od dubna 2002. Tato spolupráce začala s týdenním pedagogicko-vědeckým táborem pořádaným již zmiňovanou katedrou Pedagogické fakulty UP.

Přivítání na Pedagogické fakultě Univerzity v Opolí bylo velice srdečné. Polský studentský vědecký kroužek slavil již 15. výročí založení a své činnosti a u této příležitosti byl předán i jednoduchý mezinárodní seminář. Pro srovnání: studentský vědecký kroužek v Olomouci působí při Katedře učitelství 1. stupně základní školy devátým rokem. Stavovnostní přivítání, které se uskutečnilo ve studentském klubu univerzity, se zúčastnilo vedení celé univerzity. Přítomna byla i bývalá vedoucí tohoto kroužku docentka G. Kapicaová. Na semináři se sešla spousta nových studentů, kteří mají zájem o studentskou vědeckou práci.

Prvním bodem programu semináře bylo vystoupení smyčcového tria *Zespól*. Následně děkan fakulty oficiálně přivítal všechny přítomné členy a popřál jim hodně úspěchů, chuti a energie do jejich další činnosti. Jako první vystoupili se svými referáty polští studenti, kteří představili současné vzdělávací programy v Evropské unii a pojednali rovněž o historii společenství. Čeští studenti seznámili přítomné s průběžnými výsledky společně připravovaného projektu. Na závěr semináře si pro pobavení nás všech připravili polští studenti malá zábavná divadelní vystoupení.

Jednodenní mezinárodní seminář na Pedagogické fakultě Univerzity v Opolí proběhl úspěšně a v přátelské atmosféře. Získané připomínky a nové poznatky budou čeští studenti dále zpracovávat na svých pravidelných schůzkách.

Mgr. J. Juřicová,
Katedra českého jazyka a literatury PdF UP

Miss Academia ČR po sedmé

Posledním lednovým dnem končí termín pro zasílání přihlášek do výběrového předkola soutěže *Miss Academia ČR*, které se uskuteční ve dnech 7.–9. 2. 2003 v MusicLandu „A“ ve Zlíně. Tuto akci, v jejímž závěru bude zvolena „nej“ vysokoškolačka České republiky, pořádají již po sedmé studenti Fakulty multimediálních komunikací Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. Finále soutěže je připraveno na 2. 4. 2003, kdy se ve zlínském Velkém kině utká dvanáct nejlepších uchazeček o titul *Miss Academia 2003*.

Soutěž probíhá celostátně podruhé (dříve byla pouze v rámci univerzity) a účastnit se jí mohou všechny studentky z kterékoliv vysoké školy v České republice. Kritéria pro zvolení jsou především smysl pro humor, inteligence, pohotovost a nápaditost. Přestože je vzhled důležitý, nebude zdaleka rozhodující, porota bude hodnotit také přirozený intelekt a šarm.

Vítězce letošního ročníku předá korunku stávající *Miss Academia České republiky E. Machů* z Pedagogické fakulty UP.

Další informace a kontakty: www.missacademia.cz, info@missacademia.cz, prihlasky@missacademia.cz.

-red-

Milá přeroknutí

SNP zahájil seskok parodontální brigády. ***Je třeba zjistit, jak vysoko je ten člověk postižený. ***Rezaný oblouk spočívá v tom, že musíme mít především rychlost. ***Koordinace pohybu je těžká. ***Postupně se z něho stal sirotek.

Z diplomových prací studentů FTK UP vybrala

-vk-

Kam směřuje dnešní Běloruská republika?

Bělorusko je svou polohou mezi střední a východní Evropou důležitá tranzitní země. Snad i proto o ni v minulosti zápasily sousední mocnosti, jež nepřinesly nic dobrého – minulých 200 let tuto zemi totiž doslova decimovaly. Zničena byla většina architektonických památek postavených ve „zlatém věku“ mezi 16. a 18. stol., likvidace se dotkla i běloruského národa, jenž měl být nahrazen „lepší“ – střídavě ruským, či polským. Novodobá historie země v sobě zahrnuje také jadernou havárii v Černobylu, jež učinila pětinu země s krásnou přírodou neobyvatelnou. Současně Bělorusko je ale především poslední evropský skanzen opravdové diktatury, a právě o tom přednášel 25. 11. 2002 na Katedře politologie a evropských studií FF UP **Mgr. W. Nahnibiada, vojenský analytik, místopředseda Centra Belarus – NATO.**

Dějiny v kostce

První písemné zmínky o běloruských knížectvích sahají do 9. stol. Mezi 9. a 11. stol. patřily běloruské země Kyjevské Rusi, poté vytvořily samostatná knížectví. V pol. 11. stol. polacký kníže U. Čaradzej vybudoval Sofijský sobor, jenž měl symbolizovat jeho moc a rovnoprávnost s kyjevským a novgorodským knížectvím. Usilovný nápor německých rytířů na běloruská knížectví je datován do pol. 13. stol, pozdější útoky Tatarů a německých rytířů pak spojily litevské a běloruské země. V letech 1316–1341 se součástí Velkoknížectví litevského stalo téměř celé území dnešního Běloruska a r. 1323 se úředním jazykem stala staroběloruština. Litevský velkokníže Jagello, polský král, podepsal r. 1385 dohodu o personální unii s Polskem. V 15. a 16. stol. na Litvu dorážela vojska moskevského velkoknížectví, r. 1569 došlo ke sjednocení Polska a Litvy ve federativní stát pod názvem Rzeczpospolita, poté byla běloruština vytýsněna polštinou. V rámci tzv. dělení Polska (1772–1795) byla celá Bílá Rus připojena k ruskému státu – běloruština

Vzpomínky

Vzpomínka

na doc. PhDr. Františka Horáka, CSc.

Dne 8. ledna 2003 by se dožil sedmdesátin teoretický pedagog docent František Horák, který pracoval na Katedře pedagogiky PdF UP od roku 1969, naposled jako vedoucí této katedry.

Doc. F. Horáka jsem znal od roku 1969, kdy přišel na olomouckou Pedagogickou fakultu z Prahy. Měl rozsáhlou praxi ve školství, pracoval v pedagogicko-psychologickém poradnictví (PPP hl. m. Prahy pod vedením doc. Hrabala) a působil rovněž v PU JAK ČSAV v Praze. Rozhovory s doc. Horákem, zaměřené mj. i na teoretické a praktické otázky psychologie a pedagogiky, byly vždy podnětné; od počátku do konce našeho přátelského vztahu, který přetrval dvacetileté přerušování intenzivnějšího osobního kontaktu a v němž jsme pokračovali od 90. let až do jeho smrti 27. září 2001. Nemoc, která ho upoutala trvale na lůžko, nesl velmi statečně. Zcela mimořádnou oporou mu přitom byla především manželka. Až do konce života měl velký zájem o pedagogický obor a jeho vývoj, studoval naše i cizojazyčné publikace a byl zapojen do akademických aktivit – recenzoval a oponoval diplomové a disertační práce. Ještě v roce 1998 se osobně účastnil doktorských, habilitačních a jiných řízení, a to přes obtíže spojené s bolestivou a omezenou mobilitou. Počátkem léta 2001 jsme se zabývali otázkami koncepce průpravy posluchačů učitelství v oboru pedagogicko-psychologických kompetencí. Do poslední chvíle tak naplňoval odpovědné svůj příslib oponentury připravované edice studijní příručky a manuálu cvičebnice v uvedeném oboru.

Na univerzitního docenta PhDr. F. Horáka, CSc., přítele a dobrého člověka, vynikajícího odborníka a muže každým coulem, který by se v těchto dnech dožil sedmdesátí let, vzpomínáme v úctě, s uznáním, láskou a vděčností.

Doc. J. Musil, CSc., CMTF UP

byla zakázána a uniaté nuceně přešli na pravoslavnou víru. V průběhu 19. stol. pak probíhala rusifikace Bílé Rusi za účelem vytvoření „jednoho“ národa. Koncem zmíněného století bylo Bělorusko „zformováno“, přičemž skutečnost různého složení obyvatelstva nesusoucí si s sebou rozličná náboženství (60 % pravoslavní, 8 % katolíci, 30 % bez vyznání) přirozeně zůstala. Se stalinovou genocidou ztratilo Bělorusko asi 2 mil. obyvatel, teprve počátkem 20. stol. začala skupinka Bělorusů prosazovat běloruskou kulturu. Na cestě historického sebeuvědomění Bělorusů bylo tedy mnoho okamžiků, kdy se zdálo, že nastala úplná likvidace běloruského národa, přesto však vždy Bělorusové našli sílu a možnosti k národnímu obrození. Pokaždé bylo toto obrození ovšem málo vnějšími silami, které osud Běloruska ovlivňovaly.

Alexandr Lukašenko miluje moc a „obchody“

Když byl v roce 1988 vznesen (ne poprvé) požadavek na nezávislost, plných 95 % obyvatelstva se postavilo proti – s tímto faktem se Bělorusky blížilo k rozpadu SSSR. Ještě v roce 1991, kdy došlo k rozpadu SSSR, plných 80 % lidí bylo proti nezávislosti. Do r. 1994 přivřeců nezávislosti vzrostlo na 40 %, mezitím však vláda začala praktikovat politiku sjednocování s Ruskem... Kdyby v tuto dobu nepřišly na řadu prezidentské volby, v nichž vyhrál A. Lukašenko, člověk do té doby nepříliš známý, zřejmě by došlo k opětovnému spojení s Ruskem. Nový prezident i přes sliby o boji s korupcí okamžitě začal spekulovat o možných ziscích. První možností se stala „družba“ s Ruskem. Vínou neexistence celního prostoru mezi Běloruskem a Ruskem začal A. Lukašenko mj. obchodovat s vodkou, plynem a ropou. Tyto „obchody“ nejen posílily jeho moc, ale přinesly i desítky milionů dolarů. Později začal spekulovat se zbraněmi. (Bělorusko po rozpadu SSSR mělo více zbraní než Francie a Itálie.) A aby bylo vše dostatečně nekontrolovatelné, zřídil si prezident-diktátor ničím nekontrolovatelný prezidentský fond (55 % příjmů národního rozpočtu). Ač se o Lukašenkovi říká, že je proruský, zadarmo nezávislost Běloruska Rusku nedá. Jde mu hlavně o moc a v Bělorusku je mu těsno, sdělil k síle a vlivu A. Lukašenko vojenský analytik.

Ušlí vedoucí ke změně nebylo využito

V Bělorusku se vystřídaly ústavy z let 1919, 1927, 1937, 1978, 1994. Historicky první ústava novodobého běloruského státu definuje Bělorusko jako unitární prezidentskou republiku. O oprávněném nebezpečí silného prezidentského hovořilo již před jejím přijetím. V roce 1998 „reformoval“ A. Lukašenko ozbrojené síly – výsledkem je dvakrát menší armáda a desetkrát větší počet ozbrojených vnitřních sil (bezpečnostní síly – KGB, tajná policie, daňová policie...) Když r. 1999 Lukašenkovi skončil mandát, podařilo se opozici zorganizovat tajné volby (volební místnosti se nacházely v přistávacích autobusech, sídlech organizací i soukromých bytech), bohužel opozice nakonec vítěze nesdělila. Tak skončila jedna z akcí, jež by ke změně v zemi možná mohla vést. Další pokus o státní převrat skončil rovněž nezdařen – jeden z hlavních aktérů byl později nalezen zavražděn, ostatní jsou nezvěstní. Novým impulzem k rozvoji dlouho stagnující politické scény se staly volby r. 2001. Bohužel režim si pojistil vítězství falzifikací výsledků, a prezident tak soustředil veškerou výkonnou, zákonodárnou i soudní moc do svých rukou. Jak proti Lukašenkovi bojovat? Tato otázka je snad nezdopověditelná, řekl host Katedry politologie a evropských studií FF UP a dodal: Zařadit A. Lukašenko do některé ze „škatelek“ není jednoduché. Lukašenko se pokouší omezovat vliv opozice, stačí mu však, když může ukázat, že „jeho lid“ stojí za ním. Je pro něj typické, že k paralyzování opačných názorů využívá útoky na nezávislý tisk, soudní procesy (proti opozičním aktivistům) a prokazatelnou policejní represí. Lukašenko vytváří dokonalou iluzi, že prezident je podporován lidem a že Bělorusko je vlastně normální demokratický stát. Chce vrátit lid do sovětské doby. Skutečné příčiny neefektivnosti vládní ekonomické politiky se potom svádějí na počasí, krizi v Rusku, nepřejitnost Západu, opozici, špatné úředníky... A. Lukašenko většinou vystupuje pro spojení s Ruskem, ale snaží se, aby se lidé v jeho zemi měli „dobře“ (uměle

udržuje poměrně vysoké platy, levné nájmy, plyn, elektřinu, obecné služby) Mnoho Bělorusů míní, že nepoznalo lepší život... konstatoval W. Nahnibiada.

Nelegitimní prezident

Po roce 1999 se pro demokratické země stalo A. Lukašenko prezidentem de iure nelegitimním. Zahraničně politické aktivity zaměřuje právě na dokazování své legitimity, což se mu i skutečně povedlo, a to díky summitu hlav států – členů OBSE v Istanbulu v r. 1999. Tehdy se ho totiž podařilo vyfotografovat s B. Clintonem v póze „objetí“. Jako důkaz „otevřenosti“ zahraniční politiky Běloruska je zmíněný snímek dodnes příležitostně otiskován ve státních denících. A. Lukašenko se řídí lidskou závistí, chtěl „velet“ unifikované rusko-běloruské státnosti. Když se ale místo B. Jelcína objevil V. Putin, jeho šance pohasly a to přineslo mezi oba prezidenty nesváry, sdělil W. Nahnibiada. Podle nedávných sociologických průzkumů by 55 % obyvatelstva dnes hlasovalo pro V. Putina, 20 % pro A. Lukašenko. I proto se Lukašenko snaží být „větším“ Rusem než Putin, zmínil Nahnibiada a dodal: V současnosti má A. Lukašenko další zdroje financí. Zajímají ho země typu Libye, Irák, Irán, Súdán... Diktátor A. Lukašenko pochopil, že tohle je lepší obchod než s vodkou...

Perspektivy Běloruska – nejasně

Poté, kdy Lukašenkovi nebyla umožněna účast na summitu v Praze (listopad 2002), opět prohlásil, že Rusové a Bělorusové jsou jeden národ. Jeho potenciál v dnešní době nepředstavují jen peníze a moc, ale také nezávislost Běloruska, s níž tolik spekuluje. Říká se, že existuje skrytý obchod o prodeji Běloruska Rusku. Situace ale není nikomu jasná – politické se bojí vytvářet prognózy, byznys se obává vkládat investice. Situace je tristní – v současné době totiž neexistuje reálná možnost, jak Lukašenko vyměnit. Jak se před studenty politologie vyjádřil W. Nahnibiada, A. Lukašenko opustí prezidentský post jen v případě, jestliže Rusko dosadí do Běloruska svého, promoskevského člověka, jež by dnes Bělorusové téměř s jistotou i zvolili. Bělorusové sledující hlavně promoskevský televizní kanál se o vzpouřách a stávkách dnes baví jen v rovině teoretické. Brzy, až se zřejmě uzavřou hranice i s Polskem, bude jediným volným prostorem k cestování a studování totiž jen Rusko. Za posledních deset let se běloruské učebnice historie dvakrát změnily, a jak se nedávno (12. 12. 2002) vyjádřil i známý běloruský spisovatel V. Bykau žádající české úřady o možnost pobytu v ČR, situace běloruského jazyka není lepší, politika režimu je naopak namířena na likvidaci běloruštiny. Prezident A. Lukašenko prý prohlásil, že na světě jsou „jen dva jazyky – anglický a ruský“. Diktátor Lukašenko je ve své vnitřní politice silný, je hrozbou střední Evropě. Protože je mu v Bělorusku již „těsno“, rozpoutává různé skandály, jimiž na sebe upozorňuje. Jedním z nich se měl stát právě summit NATO v Praze, sdělil W. Nahnibiada a závěrem dodal: Mysl prezidenta A. Lukašenko je těžko předvídatelná, nejedná strategicky, ale takticky. Jednou hledá spojení s Ruskem, podruhé se Západem. Chová se naprosto iracionálně.

Poznámka redakce:

Mgr. W. Nahnibiada studoval na Vojenské akademii v Petrohradu, později působil v Moskvě. Během převratu v roce 1991 stál na straně proureformních sil (podporujících B. Jelcína), za A. Lukašenko z armády odešel, neboť se zabýval bezpečnostní politikou. Vypracoval podklady pro běloruské opoziční strany, analýzy, studie, projekty, spolupracoval se zahraničím. Působil také v Polsku v rozhlasové stanici Svobodná Evropa, kterou podporovaly USA a EU. Svými příspěvky se zabýval národní bezpečností, KGB aj. V ČR nyní žádá o politický azyl. Díky Centru Bělorusko–NATO je mu umožněno pokračovat v dosavadní práci – analyzuje mezinárodní politickou a bezpečnostní situaci a vypracovává studie, spolupracuje se specialisty svázanými s opozicí a běloruskými zahraničními intelektuálními kruhy.

V textu byly použity informace <http://belarus.cz>.

Připravila

M. Hronová

David Hume, T. G. M. a statistická indukce

Článek o anglickém filozofu Davidu Humovi v nedávném čísle ŽUP mi připomněl, že se blížilo jedno malé masarykovské výročí – v lednu roku 1883 vyšla tiskem rozšířená inaugurační přednáška, kterou se filozof Tomáš Garrigue Masaryk představil koncem předchozího roku při svém nástupu do funkce profesora na českou Filozofickou fakultu Karlo-Ferdinandovy univerzity. Ta přednáška měla název Teorie pravděpodobnosti a Humova skepse a podtitul Za historický úvod v teorii indukce. To výročí je tedy spojeno s číslovkou řadovou 120.

Ten titul byl prvním z Masarykových spisů, který mne po převratu zaujal. Nejsm žádný masarykolog – a T. G. M. neměl, pokud vím, k matematice nijak aktivní vztah. Jako statistika mne zaujala slova teorie pravděpodobnosti – po přečtení nevelké knížky pak skutečnost, že onou teorií indukce vlastně Masaryk předal dnešní statistickou indukci, resp. induktivní statistiku v době, kdy tato jako vědecká metoda vlastně ještě existovat nezačala. K tomu došlo o zhruba třicet a více let později. Nechci tím tvrdit, že Masaryk založil obor, který založit nemohl; T. G. M. nebyl Jára Cimrman. Masaryk prostě ve své přednášce uvažoval způsobem, který by byl moderní a aktuální, i kdyby o tomto tématu mluvil před dnešními doktorandy v přednášce o vědecké metodě. A taky by ho asi pochopilo stejně malé procento akademiků dnes jako před oněmi 120 lety. Lidé se zase tak moc nezměnili.

Neбудu zabíhat do technických, to jest matematických podrobností. Psal jsem o tom už v březnu 1990 v časopise Pacemaker, který jsem tehdy na Lékařské fakultě UP a ve Fakultní nemocnici redigoval. Taky jsem poznámku na toto téma zařadil do některých svých učebních textů, které doposud používám. Takže jenom úplně stručně o podstatě věci.

Masaryk, který považoval Davida Huma za filozofa velmi inspirativního, skepticismus tohoto svého předchůdce kritizuje a oprávněnost skepticismu ve věci

vědeckého poznání relativizuje. Svůj názor podpirá Masaryk poukazem na to, že teorie pravděpodobnosti nabízí přírodovědci metodu schopnou zjednotit filozofické oprávnění přírodovědce v jejím běžně užívaném postupu. Totiž v tom, kdy badatel v empirické oblasti považuje každý další dílčí náález jsoucí v souladu s teoretickou koncepcí za příspěvek ke zvýšení hodnověrnosti teorie. Masaryk říká, že nepopíratelný pokrok, kterého přírodní vědy a z nich odvozená technika dosáhly, svědčí o oprávněnosti tohoto usuzování založeného na indukci. Tento způsob verifikovatelnosti teorii staví Masaryk proti Humově skepsi o možnostech člověka a empirických věd poznávat svět.

T. G. M. odkazuje ve své úvaze na Humův spis An Inquiry Concerning Human Understanding z roku 1748.

Jednotlivá, izolovaná zkušenost, jež pozoruje následnost dvou jevů, nedává právo formulovat obecné pravidlo předpovědi. Teprve tehdy, když pokadě za stejných okolností tyto dva po sobě následují, jsme oprávněni z objevení se jednoho usuzovat, že se i druhý jev objeví. První jev pak nazveme příčinou a druhý důsledkem a předpokládáme, že mezi nimi existuje spojitost – hledáme sílu, která ono následování působí.

Pojem souvislosti tedy odvozujeme od zkušenosti pozorované v mnoha podobných situacích. Souvislost se upevňuje opakováním zkušenosti. Příčina je to, co kdyby nebylo, nebylo by důsledku.

V matematice se vztahy příčiny a důsledku dokazují logicky, bez odkazu na smyslovou zkušenost. Ve světě reálné existujících věcí je tomu jinak. Vztahy příčiny a účinku nepoznávané rozumově, ale smyslově, zkušeností. Matematika v tom nepomůže. Všechno, co odvozujeme ze zkušenosti, zakládá se na podobnosti. A priori soudíme, že vztahy mezi jevy zůstanou v budoucnu stejnými jako byly v minulosti,

a že podobné síly vyvolávají podobné účinky. Tento poslední názor není získán zkušeností, je to princip apriorně nám daný. Jde o princip zvyku, přirozeně člověku vrozený. Jím překračujeme meze smyslového vnímání i meze paměti. Do příčinné souvislosti věci nevnikáme rozumem. K tomu nás obdařila příroda jakýmsi pudem, mechanickým návykem. Tak byla apriorně zjednána jistá zvláštní harmonie mezi během přírody a souvislostmi našich pojmů.

A já (S. K.) k tomu ze své hlavy dodávám, že mi toto uvažování anglického filozofa Davida Huma z poloviny 18. století cosi připomíná z představy Ivana Petroviče Pavlova o podmíněném reflexu – jehož podstatou je upevňování vztahu mezi stimulem a reakcí na základě opakování podmíněného podnětu. A když už o tom vedeme řeč, matně si vzpomínám (zdroj citovat nedokážu), že pojmu reflex použil už kdysi René Descartes. Bylo to o dalších zhruba sto let před Davidem Humem.

Prof. S. Komenda, LF UP

UNIVERZITNÍ PRACOVNÍŠTĚ INFORMUJÍ

Navštivte knihovnu virtuálně!

Zůstaňte v teple, pouze si zapněte počítač připojený k internetu.

Nejen k lepší informovanosti slouží webové stránky knihovny se vstupní adresou <http://tin.upol.cz>. Z velkého množství nejrozmanitějších informací, které zde můžete nalézt, se zastavme u následujících odkazů.

Katalog: V souborném katalogu Knihovny UP je možné vyhledávat dokumenty z ústřední knihovny i všech informačních středisek fakult. Také si můžete ověřit, které dokumenty máte vypůjčené a jak je to s vašimi rezervacemi. Samostatně lze prohlížet katalog Britského centra.

Přírůstky: Zde naleznete měsíční přírůstky dokumentů na jednotlivých fakultách seřazené abecedně nebo oborově podle Mezinárodního desetinného třídění. Pedagogové, vědeckí pracovníci a doktorandi UP mohou navíc využívat bezplatnou službu pravidelného zasílání novinek na základě SDI profilu, který lze nastavit podle jejich zájmu (kontaktujte odd. bibliograf.-inf. služeb, tel. 1722, 1744, e-mail: bis@upol.cz).

Informační zdroje: Kromě klasických „papírových“ dokumentů nabízí knihovna k využívání cenné elektronické zdroje na CD ROM nebo přístupné on-line prostřednictvím internetu. Zejména on-line databáze časopiseckých článků se již staly nenahraditelnou pomůckou při vědecké i pedagogické práci; v rámci univerzitní sítě je zpřístupněno přes dvacet databází, multioborových (Web of Science, ProQuest 5000, eFL Direct, Science Direct, PCI...) i specializovaných (Biological Abstracts, Sport Discus, Literature Online, Acta Sanctorum...).

Mgr. M. Pastorová, Knihovna UP

PŘEČETLI JSME ZA VÁS

Kam jezdí mladí lidé studovat?

Které vysoké školy jsou pro mladé do té míry přitažlivé, že se na nich usilovně snaží dostudovat a získat titul? Žebříček univerzit a technik v Evropě a Spojených státech co do podílu zahraničních studentů, kteří se tu připravují na získání titulu inženýra nebo magistra, vypadá nyní takto: v čele je Carnegie Mellon University, která má 40 % zahraničních studentů, následuje Georgijská technika s 35 %, technika v Lausanne 28 %, technika v Aix-la-Chapelle 26 %, École centrale de Paris 20 %, technika v Delftu 15 %, technika v Curychu 2 % a technická univerzita ve Stockholmu 5 %.

(Vesmír 81, listopad 2002, str. 654.)

Architektonický skandál aneb O provincialismu, korupci a trapném racionalismu

Cílem tohoto článku je kriticky reagovat na architektonickou soutěž, která byla vyhlášena Univerzitou Palackého za účelem vybudování nového a komplexního sídla Přírodovědecké fakulty UP. Jsem pokročilým studentem oboru Teorie a dějiny výtvarných umění na FF a tak snad mám k této kauze co říci, a to nejen jako odborník ve svém oboru, ale také občan-student. O vyhlášení soutěže a záměru univerzity mi nebylo nic známo – to je možná má chyba, moje neinformovanost, budu rád, když mne v tom někdo utvrdí. K celé věci jsem přišel jako k hotové uzavřené záležitosti, jejíž finále mohu pouze zhlédnout, sám pro sebe zhodnotit a nic víc. Všechny projekty se nyní nacházejí vystaveny v jedné z místností Právnické fakulty UP – tedy v blízkosti budoucího staveniště. K mému nemilému překvapení už byly dokonce vybrány „nejlepší“ návrhy a zřejmá i ocenění, ale jako hrůza: nikde se člověk nedoče, kdy byla soutěž vyhlášena, kdo byl v hodnotící komisi, ani jaké argumenty hovořily pro výběr vítězného projektu, není po ruce ani list papíru, na který bych mohl napsat svůj názor. O nás bez nás – dalo by se říci, neboť i já jsem student, byť na jiné fakultě. Mám k moderní architektuře silný vztah, k Olomouci rovněž a také k budoucímu staveništi mě poji jistý sentiment. Je o to smutnější, že vítězný projekt je tak zoufale fádní, uniformní, vědecky funkcionalistický a bůh ví, co bude ještě, až bude stavba uskutečněna a objeví se detaily, které dotvoří podstatu její duše. Stejně šokující je skutečnost, že se jedná o projekt olomouckého ateliéru (Ing. arch. Lukáš Doubrava a spol.). Co k tomu dodat? Kvalita a nadčasovost, forma evokující duchaplně obsah tu jistě ve výběru nehraje roli. Pokud bych měl hovořit sám za sebe, tak bych zvolil projekty, které byly oceněny jako třetí. Z nich pak zejména projekt číslo 3 (Ing. arch. Tomáš Beránek). Je samozřejmě třeba dodat, že se jedná o brněnskému architektu. Jde tu tedy zase jen o žabomyší válku mezi Olomoucí a Brnem? Ani

o tomto projektu bych si sice netroufal tvrdit, že je něčím novým a že podle mých představ dobře evokuje oblast zájmu Přírodovědecké fakulty UP, nicméně působí „evropsky“, moderně, a systém rozčlenění jednotlivých bloků kateder mi přijde daleko efektnější a esteticky pokrokovější, nehlédě na jeho praktičnost. Celkově mi u všech projektů vadil nedostatek práce s barvou, pohybem, který si s přírodou spojuje. Navíc bych ocenil snahu architektů nahradit ztrátu zelené plochy louky, která bude takto zničena. Co se takhle inspirovat u Hundertwassera v ekologickém aspektu jeho díla? Je třeba si uvědomit, co Olomouc je, jakou má hodnotu, její urbanismus, že tu existuje jistý genius loci. Každá nová stavba v tak citlivé struktuře, jakou má Olomouc je velmi významným zásahem, jemuž by měla být věnována maximální péče. Nemohu říci, že bych byl opravdovým znalcem architektury v její praktické a technologické stránce. Ani jsem nestudoval podrobně technické parametry všech návrhů, snažil se přijít na jejich nedostatky. Nemyslím si ale, že by mé námitky byly plané a bezpředmětné. Myslím, že se opět ukázalo, jaké „antidemokratické“ a svévolné síly působí za rábdy demokratickou fasádou Univerzity Palackého. Tato kauza je jen větší a křiklavější reminiscencí na nedávnou a stále žhavou kauzu Glóbus (viz konvikt). Chtěl bych, aby se tento článek stal impulzem k diskusi nejen na téma této konkrétní zakázky, ale vůbec nakládání s penězi na této univerzitě, kde se zdá, že studenti a jejich názory nejsou bráni v potaz stejně jako názory odborníků, a kde panuje nějaký klan, který sleduje svou omezenou ideologii, a nejspíš tedy i svůj prospěch. Potrefená husa nechť se ozve! Pakliže se mi lím, rád uznám svůj přehmat.

Vaše Lady Zarathustra
Pozn. red.: Redakce vyhověla přání autora uvést místo jména či značky jeho pseudonymem.

Vzdělanost snižuje gramotnost?

Už desítky let můžete tu a tam zaslechnout názor o škodlivosti vzdělání. Obvykle v situaci, kdy někoho popudí obzvlášť vydařeně pitomé rozhodnutí nějakého výše postaveného a tedy také příslušné vzdělaného jedince.

Jenomže oprávněnost těchto subjektivních nesoustavně probleskujících názorů se dá prokázat i statisticky.

S tím jak roste vzdělanost se pořád víc krade a rafinovaněji lze, všichni přestávají věřit všem, podvádí se ve velkém a v každém ohledu jako nikdy dříve. Já vím – lze uvést spoustu příkladů zdánlivé korelace jevů, jejichž statistická souvislost byla prokázána a přitom spolu věcně vůbec nijak nesouvisí. Třeba porodnost a počet čápů: ze statistiky vyplývá, že jak léta jdou, ubývá čápů a zároveň klesá porodnost, oba jevy spolu negativně korelují. Jenomže tato souvislost je pouze zdánlivá a uskutečňuje se přes jiné jevy, jako třeba změny životního a sociálního prostředí, které jsou nepříznivé jak počtu čápů (v kyselých vodách se špatně množí žáby a bez žab mají čápi hlad), tak počtu dětí (při současném životním stylu větší počet dětí nutí k větší životní skromnosti a to lidi nebaví).

Díky vyšší vzdělanosti lidé objevili, že beztrestnosti se dá dosáhnout tím, že se člověk nechá zvolit senátorem. A je za vodou – senátoři se zavírají nesmějí, i kdyby předtím podváděli v miliardách nebo v miliardách tunelovali banky.

Olomouc je považována za pilíř vzdělanosti mezi moravskými městy. Asi právem – už více než 400 let je sídlem univerzity, o jiných školách nemluví. A teď k té korelaci mezi vzdělaností a negramotností.

Občas nahlédnu do olomouckého informačního měsíčníku Kdy–Kde–Co. Není to časopis, spíš jenom reklamní bulletin s programem kulturních a vzdělávacích akcí ve městě pořádaných. Kina, divadla, přednášky, výstavy. A reklamy, nezbytné smrti demokracie a volného trhu. Podle textu reklam soudě, je Olomouc pilířem nejenom vzdělanosti, ale také negramotnosti. Zejména vědecké negramotnosti – scientifičtí illiteracy. Ve městě, jehož každý desátý obyvatel studuje na univerzitě, jsou pilně inzerovány akce, v nichž se hemží slova jako ezoterická literatura, alternativní medicína, astrologie, numerologie, mandaly a jantry, omlazující prostředky, tibetská a jiná národní medicína, práce s bioenergií, energetická cvičení, kurzy sebeuvědomování, muzikoterapie, kvantová homeopatie, sestavování karmagramu, magický čtverec života, etikoterapie, reiki, mystika všeho druhu, jin a jang, hlubinná regrese a spousta jiných.

Kdykoli čtu tahle a podobná slova, vždycky se mi vybaví poslední, nedopsaná knížka doktora Karla Čapka Život a dílo skladatele Foitýna. Řeč, kterou mám na mysli, je o umění. O jeho povinnosti hledat v lidských počítacích a pozorovaných jevech řád a zákon jako princip poznání. A etické odsouzeníhodnosti počínání, které do lidského vnímání vnáší zmatek. Zejména pak zmatek slov, která ve svém nabubřelém slibování kazí tu část řádu, kterou objevily generace myslících lidských bytostí před námi. Generace, v nichž vyrostli Platon i Sokrates, Aristoteles i Pythagoras, Archimedes, Blaise Pascal i Pierre de Fermat, René Descartes, Francis Bacon a Isaac Newton, Leibniz i Gauss a po nich objevitelé řádu v době moderní. Protože tam, kde jde o umění, jde o řád vůbec, a tedy vědu.

Nevidilo by mi, kdyby ti, kdo do lidského vnímání vnáší zmatek, využívali jenom lidské hlouposti. Za tu se, konec konců, patří platit. Oni však cynicky využívají i lidské bíd, tělesné i duševní, když slibují pomoc bez jakýchkoliv objektivních záruk. Předstírají, co není – a předstírání je jedna z nejdopornějších lidských vlastností. Pohybujeme se přitom většinou v oblasti zdraví a nemoci. V oblasti, kde je člověk mimořádně zranitelný a vystavený úzkosti z obav o své bytí. Oficiální medicína je často bezmocná – je si však vědoma toho, že ani při svém neumění předstírat nesmí. A na tomto faktu parazitovat je nechtuté.

Prof. S. Komenda

Na přelomu každého kalendářního roku začínají v redakční poště Žurnálu UP převažovat jedny z nejpůvabnějších příspěvků – novoročenky zaslané univerzitními pracovišti a institucemi mimo UP. Letos se nám krátké životnosti „přeefek“ zželelo a rozhodli jsme se podělit se o ně s našimi čtenáři; jim věnujeme – spolu s přáním všeho dobrého v roce 2003 – i text novoročního přání, interně vyhodnocený jako nepůsobivější z těch, která na naši adresu na sklonku roku 2002 doputovala....

na kruny žely vlozme tiseň let
ať bronzem ztěžkne jejich lehký krok
a dřív než plaše ohlédnem se zpět
loňského vína zavdejme si lok

z delfiní ploutve klouzá Arion
když láska kvete vějířky vodní tříště
orloj se stydí

zapomněl zvonit zvon
letos už nesmí
nemůže už
snad přistě

YDAVATELSTVÍ UP

Prosincová produkce

Cyrlometodějská fakulta

Studia Theologica 10 – Teologický časopis Cyrilometodějské teologické fakulty UP a Teologické fakulty Jihočeské univerzity ve spolupráci s Teologickou fakultou Trnavské univerzity. Roč. 4, č. 4. 1. vyd., 124 s.

Filozofická fakulta

Fiala, J. a kol.: *Jezuitský konvikt – sídlo Uměleckého centra UP v Olomouci*. 1. vyd., 416 s.

Mokienko, V. M., Wurm, A.: *Česko-ruský frazeologický slovník*. 1. vyd., 660 s.

Barteček, I. (odp. redaktor): *František Palacký – Idea státu rakouského*. 1. vyd., 96 s.

Sobotková, M.: *Studie z české a polské literatury. Pět století v historii česko-polských literárních souvislostí*. 1. vyd., 302 s.

Marek, D., Dürr, J.: *Představní očekávání a realita plného členství. Zkušenosti členských zemí EU a jejich relevance pro ČR*. 1. vyd., 126 s.

Přirodovědecká fakulta

Marek, J., Trávníček, Z.: *Monokrystalová rentgenová strukturní analýza*. 1. vyd., 170 s.

Bičík, V. (hl. editor), V. Hajn: *AUPO. BIOLOGICA 39–40*. 1. vyd., 162 s.

Bičík, V. (hl. editor), J. Pospíšil: *AUPO. PHYSICA 40–41*. 1. vyd., 190 s.

Pedagogická fakulta

Kopecký, M.: *Aritmetika pro distanční studium*. 1. vyd., 70 s.

CODV

Jochmann, V. (ved. redaktor): *Sborník příspěvků ze IV. konference k problematice vzdělávání ve veřejné správě*. Olomouc 5.–6. 9. 2002. 1. vyd., 110 s.

(Vydáno ve spolupráci se Statutárním městem Olomouc) Schultz, J. a kol.: *Malé dějiny města Olomouce*. -kop-

...A PŘÍŠTÍ TÝDNY...

22. LEDNA

Hop Trop – legendární trampská skupina. U-klub, 19 hod.

22.–26. LEDNA

VIII. dny RAPL (rhinologie, alergologie, pneumologie, lázeňství). Konference. Spolupřádá Klinika plnicích nemocí a tuberkulózy LF UP. Karlova Studánka.

-red-